

Financijsko poslovanje odabranih lokalnih javnih društava grada Varaždina

Vnućec, Arijana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:792671>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ARIJANA VNUČEC

**FINANCIJSKO POSLOVANJE ODABRANIH
LOKALNIH JAVNIH DRUŠTAVA GRADA
VARAŽDINA**

Završni rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ARIJANA VNUČEC

**FINANCIJSKO POSLOVANJE ODABRANIH
LOKALNIH JAVNIH DRUŠTAVA GRADA
VARAŽDINA**

Završni rad

JMBAG: 0303081316, redovita studentica

Studijski smjer: Financijski menadžment

Predmet: Javne financije

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: ekonomija

Znanstvena grana: financije

Mentor / Mentorica: prof. dr. sc. Sandra Krtalić

Pula, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani ARIJANA VNUČEC, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera FINANCIJSKI MENADŽMENT ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, rujan, 2021. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ ARIJANA VNUČEC _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom FINANCIJSKO POSLOVANJE ODABRANIH LOKALNIH JAVNIH DRUŠTAVA GRADA VARAŽDINA koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 20.9.2021. (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DEFINICIJA, STRUKTURA I OBILJEŽJA JAVNOG SEKTORA	2
2.1 Opća država u Republici Hrvatskoj.....	3
2.2. Javna društva u Republici Hrvatskoj.....	6
2.2.1 Nefinancijska javna društva u Republici Hrvatskoj	7
2.2.2 Financijska javna društva u Republici Hrvatskoj	9
2.2.3. Lokana javna nefinancijska društva u Republici Hrvatskoj	10
3. ANALIZA FINACIJSKOG POSLOVANJA LOKALNIH JAVNIH NEFINACIJSKIH DRUŠTAVA GRADA VARAŽDINA	12
3.1 Analiza financijskog poslovanja društva Čistoća d.o.o.	14
3.2 Analiza financijskog poslovanja društva Parkovi d.d.	21
3.2 Analiza financijskog poslovanja društva Termoplin d.d.	29
3.4 Analiza financijskog poslovanja društva Varkom d.d.	37
3.5 Analiza financijskog poslovanja društva Vartop d.o.o.....	45
4. ZAKLJUČAK	52
POPIS SLIKA	55
SUMMARY	58

1. UVOD

U Republici Hrvatskoj kao i u većini europskih država postoji mješovit gospodarski sustavi koji se sastoji od javnog i privatnog sektora. Ovaj rad usmjeren je na javni sektor i društva koja su dio tog sektora i to na ona koja su na razini lokalne vlasti. Lokalna javna društva su različito definirana u različitim državama, ali je neosporno da su, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj, iznimno značajna za stanovništvo. Takva društva se većinom bave javnim uslugama. Grad Varaždin jedan je od lokalnih razina vlasti u Republici Hrvatskoj koji je osnivač određenog broja lokalnih javnih društava koja građanima nastoje pružiti određene javne usluge i dobra.

Cilj ovog završnog rada je analizirati i predstaviti analizu financijskog poslovanja odabranih lokalnih društava u vlasništvu grada Varaždina od 2009. do 2019. godine.

Svrha rada je prikazati kroz financijske pokazatelje poslovanje odabranih društava i upozoriti na određene probleme u financijskom poslovanju odabranih društava i predložiti moguća rješenja.

Završni rad se sastoji osim uvoda i zaključka još od 2 poglavlja. Nakon uvoda u drugom poglavlju predstavljena je struktura javnog sektora u Republici Hrvatskoj. Unutar poglavlja poseban naglasak stavljen je na strukturu javnih društava koja mogu biti financijska i nefinancijska.

U trećem poglavlju rada fokus je na analizi financijskog poslovanja odabranih lokalnih društava grada Varaždina pri čemu će se provesti analiza financijskog poslovanja pet odabranih društava Grada Varaždina, a to su: Čistoća d.o.o., Parkovi d.d., Termoplin d.d., Varkom d.d. i Vartop d.o.o.

Nakon analize društava donesen je zaključak o kvaliteti i racionalnosti financijskog poslovanja lokalnih javnih društava grada Varaždina.

Metode koje su korištene u ovom znanstveno istraživačkom radu jesu: metoda analize i sinteze, deskripcije, komparativna i povijesna metoda te statistička metoda i metoda dedukcije.

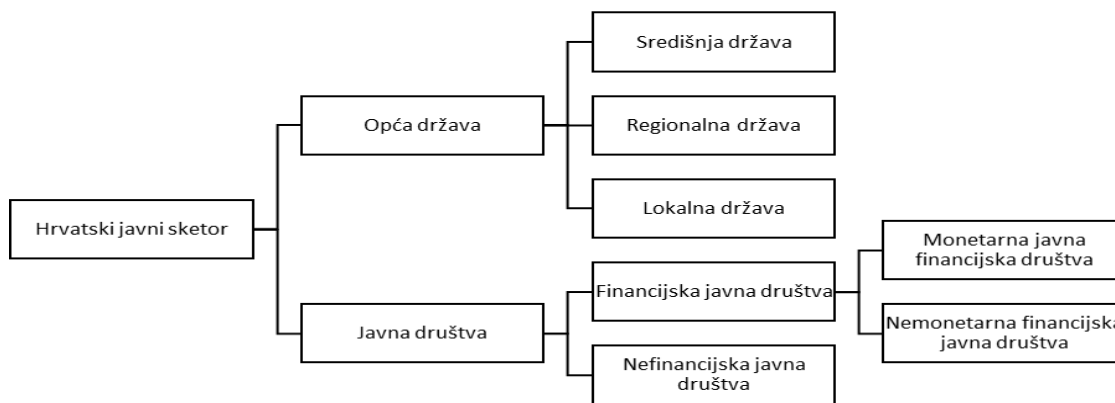
2. DEFINICIJA, STRUKTURA I OBILJEŽJA JAVNOG SEKTORA

Javni sektor je područje od općeg interesa i njega definiraju, stvaraju i kontroliraju tijela javne vlasti, ali isto tako i podliježu u različitoj mjeri posebnom pravnom režimu, bez obzira na to je li to stvarno javni ili privatni sektor (Europarl.europa, <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>).

Republika Hrvatska je svoj javni sektor strukturirala i uskladila prema klasifikaciji MMF-a prema kojoj javni sektor razlikuje opću državu te javna i kvazijavna društva.

Javni sektor Republike Hrvatske čine država, fondovi i agencije, središnja banka zajedno sa javnim društvima u državnom i lokalnom vlasništvu. Svaka se od tih stavki još dodatno dijeli, ali o tome će se raspravljati u nastavku rada. Jedan od problema sa kojim se susrećemo kod raspodjele javnog sektora vezan je uz podjele javnih društava tj. određivanja jesu li ona u potpunom državnom vlasništvu ili su u djelomično u državnom, a djelomično u privatnom, tzv. mješovitom vlasništvu.

Slika 1. Struktura javnog sektora u Republici Hrvatskoj

Izvor: Bajo A., Jurlina Alibegović D. , *Javne financije lokalnih jedinica vlasti*, Zagreb, Školska knjiga, 2008., str.2

Javni sektor je dužan članovima društva osigurati odgovarajuća potrebna javna dobra, te osigurati potrebne korake koji doprinose razvoju države i društva. O stupnju razvijenosti javnog sektora ovisi ekonomska razvijenost države to jest stupanj razvijenosti proizvodnih snaga i odnosa. Razvijenost javnog sektora utječe na kulturološku razvijenost društva, proizvodnju javnih dobara, obrazovanje, zdravstvo i

socijalnu zaštitu, razvijenost infrastrukture, ekonomski rast i razvoj i drugo. Sposobnost i efikasnost javnog sektora utječe i na ugled države u međunarodnom aspektu i na njezinu vanjsku sigurnost. U sklopu javnog sektora država često osniva svoja društva kako na razini središnje tako i na razini lokalne države, najčešće u strukturi komunalnih javnih usluga.

2.1 Opća država u Republici Hrvatskoj

Razvojem društva i država njihovo upravljanje postaje sve kompleksnije. Kako bi se olakšalo upravljanje državom i obavljanje njezinih zadataka javni sektor se podijelio na opću državu i javna društva. Opća država kao dio javnog sektora još se dijeli na središnju državu, regionalnu državu i lokalnu vlast. Ova podjela omogućava lakšu kontrolu i raspodjelu ovlasti na određene dijelove sektora.

Bejaković, Vukšić i Bratić (Bejaković, Vukšić, Bratić, 2010), navode kako OECD pod pojmom država smatra opću državu u skladu s definicijom SNA¹, koja obuhvaća ministarstva, vladine urede i agencije, netržišne ustanove koje su u javnom vlasništvu, kao što su javne bolnice, javne škole, zavodi ili službe za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Tu su udružene sve razine vlasti, uključujući regije, provincije i općine. Opća država prema statističkom sustavu javnih financija Međunarodnog monetarnog fonda, obuhvaća sve razine državne vlasti i sve institucije koje za državu ubiru prihode i stvaraju rashode.

Slika 2. Struktura sektora opće države u Republici Hrvatskoj

Izvor: Ministarstvo financija, <https://mfin.gov.hr/> (pristupljeno 10.5.2021)

¹ eng. System Of National Accounts – hrv. Sustav nacionalnih računa

Središnjoj državi pripadaju institucije koje se dijele na proračunske i izvanproračunske korisnike, a njihov registar u ime Ministarstva financija vodi FINA.

Sektor opće države ne uključuje javna društva, ali uključuje proizvođače za tržište koji nisu društva s ograničenom odgovornošću i ne mogu se svrstati među kvazidruštva (Bajo , Jurlina Alibegović, 2008.).

Prema definiciji ESA 2010² u središnju državu spadaju: državni uredi Vlade Republike Hrvatske, sva ministarstva, upravne organizacije koje su pod vlašću države i uredi državne uprave pod vlašću regionalnih jedinica samouprave, neprofitne institucije koje su pod vlašću države i fondovi. Pod proračunske korisnike se podrazumijevaju sva državna tijela, ustanove i fondovi koji svoje rashode financiraju iz državnog proračuna, a to su: ministarstva, instituti, uredi, komisije, zavodi i akademije. Izvanproračunski fondovi su institucije u kojima država ima utjecaj na upravljanje, a prihode zaprimaju kroz namjenske prihode, njima pripadaju: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatske vode, Hrvatske ceste, fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Hrvatska agencija za osiguranje depozita, centar za restrukturiranje i prodaju, HŽ infrastruktura, Autocesta Rijeka – Zagreb, Hrvatske Autoceste. Središnja država kreira fiskalnu i cjelokupnu ekonomsku politiku.

Politička aktivnost središnje države obuhvaća nacionalnu obranu, održavanje reda i zakona te odnose s drugim državama. Također, od središnje države se očekuje da stvaranjem odgovarajuće legislative odnosno regulative, osigura učinkovito funkcioniranje društvenog i ekonomskog sustava. Odgovorna je za proizvodnju i ponudu raznih netržišnih javnih dobara i usluga od kojih će koristiti imati društvo u cjelini. Pritom, jedan dio te proizvodnje središnja država može prebaciti na druge razine vlasti (npr. obrazovanje, zdravlje i sl.) (Nikolić, Burnać, 2020.).

Jedinice područne (regionalne) samouprave imaju pravo u okviru zakona, svojim statutima samostalno urediti unutarnje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela te ih prilagoditi lokalnim potrebama i mogućnostima. Jedinice područne samouprave imaju pravo na vlastite prihode kojima slobodno raspolažu u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga.

² eng. European system of accounts – hrv. Europski računovodstveni sustav

(Zakon.hr,[https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-\(regionalnoj\)-samoupravi](https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-(regionalnoj)-samoupravi))

Stoga, se u Republici Hrvatskoj regionalna vlast dijeli na: županije i županijske izvanproračunske korisnike, pri čemu je Republika Hrvatska podijeljena na 20 županija i grad Zagreb: Bjelovarsko-bilogorska županija, Brodsko-posavska županija, Dubrovačko-neretvanska županija, Istarska županija, Karlovačka županija, Koprivničko-križevačka županija, Krapinsko-zagorska županija, Ličko-senjska županija, Međimurska županija, Osječko-baranjska županija, Požeško-slavonska županija, Primorsko-goranska županija, Sisačko-moslavačka županija, Splitsko-dalmatinska županija, Šibensko-kninska županija, Varaždinska županija, Virovitičko-podravska županija, Vukovarsko-srijemska županija, Zadarska županija, Zagrebačka županija i Grad Zagreb.

Lokalna država predstavlja institucionalnu jedinicu čije se fiskalne, zakonske i izvršne ovlasti protežu na najmanje geografske površine. U usporedbi sa središnjom i saveznom državom, njen je opseg ovlasti znatno manji. Glede toga, lokalna država može, ali i ne mora imati pravo uvođenja i naplate poreza za institucionalne jedinice koji su u njoj rezidenti.

U skladu sa zakonom o regionalnoj (područnoj i lokalnoj samoupravi) svaka županija kao i gradovi i općine osiguravaju određeni djelokrug poslova. Kao što su za županije: obrazovanje, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometna infrastruktura, održavanje javnih cesta, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju, te provedba dokumenata prostornog uređenja i ostali poslovi sukladno posebnim zakonima. (Ministarstvo financija,<https://mpu.gov.hr/gradjani-21417/iz-djelokruga/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava-24398/samoupravni-djelokrug-opcine-grad-a-i-zupanije-24399/24399>).

Gradovi i općine obavljaju u skladu sa zakonom sljedeće poslove: uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, briga o djeci, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, kultura, tjelesna kultura i sport, zaštita potrošača, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarna i civilna zaštita, promet na svome području i ostali poslovi sukladno

posebnim zakonima (Ministarstvo financija, <https://mpu.gov.hr/gradjani-21417/iz-djelokruga/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava-24398/samoupravni-djelokrug-opcine-grada-i-zupanije-24399/24399>).

2.2. Javna društva u Republici Hrvatskoj

Javnim društvom se naziva svako društvo koje je u javnom vlasništvu tj. u vlasništvu države ili neke niže razine javne vlasti. Njihov glavni zadatak je osigurati određenu vrstu usluga članovima zajednice po cijeni nižoj od tržišne. Većinom se javljaju zbog tržišnih neuspjeha te su najčešće prirodni monopoli. U analizi javnih društava važno je naglasiti da javna društva sadrže elemente tržišnosti i javnosti. Element javnosti odnosi se na činjenice da su glavne poslovne odluke društva donesene od strane države, dobit/gubitak od poslovanja kroz državni proračun pripada cijeloj zajednici te javno društvo za svoje poslovanje odgovara cijelom društvu. Element tržišnosti od društva očekuje da u dugom roku posluje financijski zdravo i da cijene usluga koje društvo obavlja budu utemeljene na troškovima poslovanja.

U Republici Hrvatskoj zakonom o proračunu javna društva definiraju se kao pravne osobe u većinskom izravnom ili neizravnom državnom vlasništvu, čije su dionice ili poslovni udjeli u portfelju Republike Hrvatske, ili u kojima Republika Hrvatska ima osnivačka (vlasnička) prava. No, u njihovoj analizi javljaju se problemi, pa se tako navodi da zbog različitih funkcija postoje institucije čija pripadnost pojedinom sektoru nije jasno utvrđena. Hrvatska je još u fazi transformacije s planske ekonomije na tržišno gospodarstvo, zbog kojih je dio ovlasti i funkcija iz planskog sustava (posebice u području javnih društava) privatizirala i tijekom 90-ih godina, prenijela u ovlasti privatnog sektora. No, i tu je očit problem bio u tome što nije provedena strateški utemeljena privatizacija brojnih društva nego se više prema potrebi prodavalo kada je trebalo namaknuti novac, kada se našao kupac ili kada je stigla direktiva iz Europske unije. Osim ovih problema u analizi, otvoreno je i pitanje (ne)pripadnosti određenih javnih i dioničkih društava u Hrvatskoj ukupnom javnom sektoru (Bajo, Jurlina Alibegović, 2008.).

Javna društva i kvazi društva mogu obavljati različite državne poslove na zahtjev državnih jedinica koje su njihovi vlasnici. Tako javno društvo može neposredno obavljati određene transakcije kao dio državnog posla (kreditiranje određenih strana po kamatnim stopama manjima od tržišnih ili prodaja električne energije odabranim

korisnicima po nižoj cijeni i sl.) ili se baviti financijskim posredovanjem. (Nikolić, Burnać, 2020.) Glavna podjela javnih društava je na nefinancijska javna društva i financijska javna društva.

2.2.1 Nefinancijska javna društva u Republici Hrvatskoj

Skupini nefinancijskih javnih društava pripadaju društva koja su u vlasništvu, pa s toga i pod kontrolom države, a obavljaju industrijske ili komercijalne djelatnosti. Podsektor javnih nefinancijskih društava sastoji se od svih nefinancijskih društava, kvazi-društava i neprofitnih institucija, priznatih kao neovisni pravni subjekti, koji su tržišni proizvođači i pod kontrolom državnih jedinica (Narodne Novine, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_1_20.html). Poslovanje ovakvih društava regulirano je posebnim zakonima i propisima. Odgovaraju Saboru i Vladi, jer su djelatnosti koje ona obavljaju od državnog i ekonomskog interesa i potrebna su za djelotvorno funkcioniranje države i njezinih stanovnika.

Tipičan primjeri ovakvih društva su nacionalni zračni prijevoznici, nacionalne tvrtke za proizvodnju električne energije, nacionalna željeznica itd. i to isključivo u slučaju kada svoje usluge nude po ekonomski značajnim cijenama.

Slika 3. Popis nefinancijskih javnih društava u Republici Hrvatskoj

Adriatic Croatia International Club d.d (ACI d.d)	Hrvatske željeznice konsolidirano
Autocesta Rijeka - Zagreb d.d.	Jadranski naftovod d.d.
Croatia Airlines d.d.	Jadrolinija
Hrvatska elektroprivredna Grupa	Narodne novine d.d.
Hrvatska Lutrija d.o.o.	Odašiljači i veze d.d
Hrvatska pošta d.d.	Plinacro d.o.o
Hrvatska radiotelevizija	Plovput d.o.o
Hrvatske autoceste d.o.o.	Vjesnik d.d.
Hrvatske šume d.o.o.	

Izvor: Ministarstvo financija, <https://mfin.gov.hr/pristup-informacijama/statistika-i-izvjesca/financijska-izvjesca-javna-poduzeca/697> (pristupljeno 15.5.2021.)

Javna nefinancijska društva se mogu podijeliti na središnja ili društva od strateškog interesa i lokalna nefinancijska društva.

Društva od strateškog interesa jesu ona koja su od infrastrukturne važnosti za Republiku Hrvatsku. Da bi Republika Hrvatska društvo definirala kao društvo od posebnog interesa ono mora ispuniti određene kriterije:

- da je osnovna djelatnost pravne osobe upravljanje općim dobrima i dobrima od interesa za Republiku Hrvatsku, koja su kao takva utvrđena posebnim propisima (vode, šume, poljoprivredna zemljišta, pomorsko dobro, ceste, željeznice i sl.)
- da je u opisu djelatnosti pravne osobe upravljanje, održavanje i unaprjeđenje infrastrukture i distribucijskih mreža u kojima fizička infrastruktura predstavlja prirodni monopol, zbog čega se konkurencija na tržištu ne može razviti, a koje su važne za neometano kretanje i opskrbu stanovništva i poslovnih subjekata
- da je pravna osoba davatelj univerzalne usluge koja se obavlja kao javna usluga sukladno zakonodavstvu Europske unije i Republike Hrvatske, kao što su proizvodnja i distribucija električne energije, poštanske usluge, elektroničke komunikacijske usluge, te ostale djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge, a njima se osigurava pravo kupca na javnu uslugu propisane kvalitete na cijelom području Republike Hrvatske po realnim, usporedivim i transparentnim cijenama
- da je pravna osoba obveznik primjene zakonskih ili podzakonskih akata koji za cilj imaju smanjenje energetske siromaštva, odnosno zaštite ugroženih potrošača kojima su, zbog iznimno slabe financijske situacije, otežani pristup i korištenje javne usluge u okviru univerzalne usluge
- da osnovna djelatnost kojom se bavi pravna osoba ima poseban značaj za Republiku Hrvatsku, a odnosi se na upravljanje nekretninama i drugom imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske, pružanje usluga isključivo za nadležna tijela javne uprave (izrada službenih dokumenata, informatička sigurnost...), obrambenu industriju, proizvodnju i distribuciju nafte i plina, medicinske proizvode, elektroničke komunikacije, financije, bankarstvo, informatiku, igre na sreću, turizam, cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet (IUS-INFO, <https://www.insolvinfo.hr/>).

Slika 4. Društva od strateškog interesa U RH

Agencija za komercijalnu djelatnost d.o.o.	Hrvatske autoceste d.o.o
Agencija Alan d.o.o.	Hrvatske autoceste d.o.o
Odašiljači i veze d.o.o.	Hrvatske šume d.o.o.
HŽ Infrastruktura d.o.o.	Pomorski centar za elektroniku d.o.o.
Hrvatska Lutrija d.o.o	Autocesta Rijeka-Zagreb d.d
Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.	Hrvatske ceste d.o.o.
Janaf d.d.	HŽ Putnički prijevoz d.o.o.
Croatia Airlines d.d.	Plovput d.o.o.
Luka Rlijeke d.d.	Plinacro d.o.o
Hrvatska Pošta d.	Hrvatski operator tržišta energije d.o.o
Narodne novine d.d.	

Izvor: Narodne-novine.nn.hr. (2018), *Odluka o izmjeni Odluke o utvrđivanju popisa trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa za Republiku Hrvatsku*

2.2.2 Financijska javna društva u Republici Hrvatskoj

Javne financijska društva su društva koja drugim institucionalnim jedinicama primarno nude financijske usluge kao i usluge osiguravajućih i mirovinskih fondova. Zbog svoje uloge u financijskom posredovanju, ova društva u odnosu na druge podsektore javnog sektora mogu raspolagati s velikim iznosima financijske imovine, kao i obvezama. Prema metodologiji MMF-a, javna financijska društva se mogu podijeliti u dva podsektora i to:

- javna depozitna društva i
- ostala javna financijska društva (GFS, MMF, 2020)

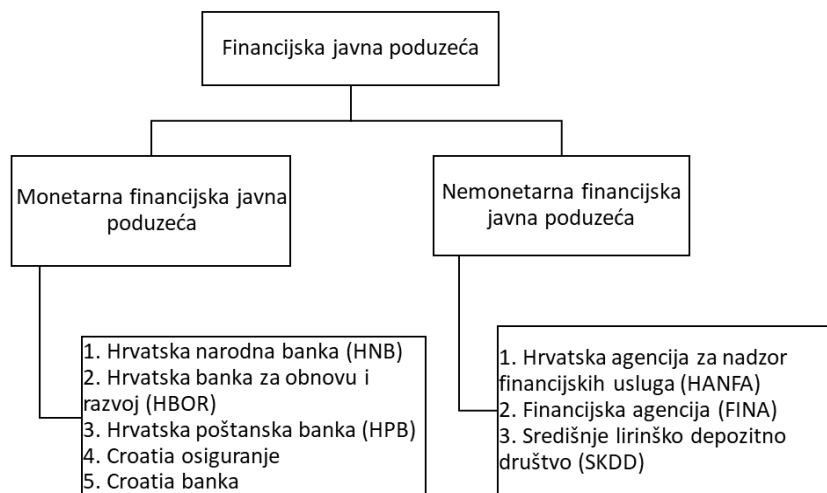
U prvu kategoriju javnih depozitnih društava ubraja se središnja banka i ostala javna depozitna društva. Njihova je primarna aktivnost financijsko posredovanje, dok se njihova pasiva sastoji od depozita ili financijskih instrumenata koji predstavljaju bliske supstitute depozitima. Ostale javna financijska društva obuhvaćaju sva rezidencijalna financijska društva, osim ona depozitnog tipa, koja kontroliraju jedinice opće države ili

druga javna društva. Tu spadaju jedinice koje stječu imovinu na financijskom tržištu, kao što su primjerice novčani tržišni fondovi, nenovčani tržišno investicijski fondovi, osiguravajuća društva, mirovinski fondovi te drugi financijski posrednici.

Financijska javna društva dijele se na dva glavna podsektora: monetarna javna društva (i središnja banka) i nemonetarna financijska javna društva.

Monetarna javna društva rezidentna su depozitna društva pod kontrolom opće države. Čine ih financijska društva, kvazidruštva, i tržišne neprofitne institucije čija je glavna djelatnost financijsko posredovanje i koje imaju obveze u obliku depozita ili financijskih instrumenata koji su praktični supstituti depozita. Nemonetarna financijska javna društva jesu sva rezidentna financijska društva pod kontrolom jedinica opće države (osim javnih depozitarnih društava i središnje banke) i ona su kombinacija nefinancijskih i nemonetarnih financijskih javnih društava (Bajo, Jurlina Alibegović, 2008.). To su društva koja obavljaju pomoćne transakcijske aktivnosti i ne izlažu se riziku generiranja obveza.

Slika 5. Financijska javna društva Republike Hrvatske

Izvor: Ministarstvo financija

2.2.3. Lokana javna nefinancijska društva u Republici Hrvatskoj

Lokalna javna nefinancijska društva su društva koja su osnovana od strane županija, gradova ili općina. Takva društva obavljaju iste ili slične djelatnosti kao i društva u vlasništvu države, ali se te djelatnosti obavljaju na području određene županije, grada ili općine. Financiranje ovih društava najčešće je povezano uz naplatu različitih

korisničkih naknada koje su vezane uz vrlo široku paletu iz domene komunalnih djelatnosti.

U Hrvatskoj posluje 167 društava u većinskom vlasništvu lokalnih jedinica koje pružaju usluge u području opskrbe vodom, tržnica na malo, prometa, skupljanja i gospodarenja otpadom, pogrebnih usluga i čuvanja okoliša. (Bajo, Primorac, 2010.)

Poslovanje ovih društava uređeno je Zakonom o trgovačkim društvima, jednako kao i poslovanje bilo kojeg trgovačkog društva u Hrvatskoj. Iako je poslovanje lokalnih jedinica i trgovačkih društava formalno odvojeno, čest je slučaj da lokalne jedinice podupiru poslovanje svojih društava davanjem jamstava, subvencija i kapitalnih potpora, preko kojih se obavlja najveći dio financijskih i kapitalnih investicija. Isto tako, lokalne se jedinice, kako bi zaobišle proračunska ograničenja, zadužuju putem svojih trgovačkih društava, jer direktnu povezanost lokalnih jedinica i njihovih trgovačkih društava nitko ne kontrolira (Krtalić, Ćus, 2012.).

Društva su organizirana kao trgovačka društva i obveznici su poreza na dobit. Osim što mogu biti u vlasništvu jednog grada ili općine, mogu i biti osnovana od strane više gradova ili općina u određenoj županiji. Postoje i slučajevi kada društvo u vlasništvu jedne županije preuzme upravljanje nad društvom iz susjedne županije. Njihovi prihodi i rashodi tj. cjelokupno poslovanje analiziraju lokalna predstavnička tijela te ona mogu odlučiti o poticajima ili pak prekidanju poslovanja određenog društva. No, njihovi financijski pokazatelji su odraz poslovanja društva. Cijena usluga ovisi o količini usluge koja se obavlja. Tako npr. povećana količina otpada dovest će do povećanja cijene za usluge zbrinjavanja tog otpada.

3. ANALIZA FINANCIJSKOG POSLOVANJA LOKALNIH JAVNIH NEFINANCIJSKIH DRUŠTAVA GRADA VARAŽDINA

Grad Varaždin kao jedan od 128 gradova u Republici Hrvatskoj osnivač je određenog broja javnih društva. Ta su društva dio lokalnog nefinancijskog sektora i obavljaju komunalne usluge na području Varaždinske županije. Grad Varaždin u svom vlasništvu trenutno ima 12 društva: Centar kompetencije za obnovljive izvore energije d.o.o., Čistoća d.o.o., Gradska tržnica d.o.o., Parkovi d.o.o., Razvojna agencija sjever DAN d.o.o., Zona Sjever d.o.o., Tehnološki park d.o.o. Varaždin, Termoplin d.d., Varaždin Airport d.o.o., Varaždinske vijesti d.d., Varkom d.d., Vartop d.o.o. Sva navedena društva aktivno posluju osim društva Varaždin Airport d.o.o. koje je u stečaju.

Ova društva obavljaju komunalne usluge na području Varaždinske županije, a financirana su kroz mjesečne naknade koje plaćaju stanovnici, a manjkovi se financiraju iz gradskog proračuna.

U ovom poglavlju će se provesti analiza financijskog poslovanja pet odabranih društava u razdoblju od 10. godina. Za analizu financijskog poslovanja odabrana su sljedeća komunalnih društava: Čistoća d.o.o., Parkovi d.d., Termoplin d.d., Varkom d.d. i Vartop d.o.o.

Za neka društva poput društva Čistoća d.o.o. i Vartop d.o.o. postoji iznimka jer su osnovani nakon 2009. godine pa će se za njihovu analizu koristiti dostupni podaci o društvu od 2014. godine.

Pokazatelje koje ćemo koristiti za analizu društva jesu: neto dobit/gubitak godine, pokazatelji likvidnosti, rentabilnosti, ekonomičnosti poslovanja i zaduženosti. Također, prikazati će se vertikalna analiza strukture računa dobiti i gubitka i bilance.

a) Koeficijenti likvidnosti:

- *Koeficijent tekuće likvidnosti* pokazuje je li društvo spremno podmiriti svoje kratkoročne obaveze s kratkotrajnom imovinom koja poduzetniku stoje na raspolaganju. Ukoliko društvo želi održati tekuću likvidnost tada na raspolaganju mora imati minimalno dvostruku više kratkotrajne imovine nego li kratkoročnih obaveza (Žager, Žager, 1999). Računa se na sljedeći način:

$$\text{koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

- *Koeficijent ubrzane likvidnosti* pokazuje je li društvo spremno podmiriti svoje kratkoročne obaveze s novcem i kratkotrajnim potraživanjima kojem poduzetniku stoje na raspolaganju. Navedeni pokazatelj trebao bi biti veći od 1, ukoliko bi želi imati normalnu likvidnost mora imati više unovčive imovne nego li kratkoročnih obaveza (Žager, Žager, 1999).

Računa se na sljedeći način:

$$\text{koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{novac} + \text{potaživanja}}{\text{uk. kratkoročne obveze}}$$

- *Koeficijent trenutne likvidnosti* pokazuje jeli društvo spremno podmiriti svoje kratkoročne obaveze s novcem kojem poduzetniku stoje na raspolaganju. U pravilu ovaj pokazatelj bi trebao biti veći od 2 odnosno kratkotrajna imovina bi trebala biti dvostruko veća od kratkoročnih obaveza (Žager, Žager, 1999).

Računa se na sljedeći način:

$$\text{koeficijent trenutne likvidnosti} = \frac{\text{novac}}{\text{uk. kratkoročne obveze}}$$

- b) *Koeficijent zaduženosti* ukazuje na to koliko se imovine financiralo iz tuđih izvora (kratkoročnih i dugoročnih). Kao kontrolna mjera uzima se postotak od 50%, a sve poviše toga društvo je prezaduženo (Vujević, 2009.)

Računa se na sljedeći način:

$$\text{koeficijent zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}}$$

- c) *Neto dobit ili gubitak* pokazuje kako društvo posluje, te ako ostvari gubitak, traži se razlog tog gubitka i kako se društvo nosi sa tim gubitkom. Ovaj podatak se nalazi u financijskim izvještajima.

- *Neto profitna marža* mjeri kolika se stopa neto dobitka ostvaruje za dioničare na jednu kunu prihoda (Vujević, 2009.).

Računa se na sljedeći način:

$$\text{neto profitna marža} = \frac{\text{neto dobit} + \text{kamate}}{\text{ukupni prihodi}}$$

d) *Koeficijent obrtaja ukupne imovine* daje informaciju o tome koliko kuna prihoda poduzetnik stvara iz jedne kune ukupne imovine, a standardno bi trebao iznositi 1 (Bešvir, 2008.).

Računa se na sljedeći način:

$$\text{pokazatelj obrta ukupne imovine} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{prosječno stanje imovine}}$$

Rezultati poslovanja društva su temeljeni podatak za odluku o budućim planovima poslovanja. Odnose na se na stabilnosti financijskih rezultata, likvidnost i podmirenje obaveza, te utječu na poboljšanje poslovanja kroz nove investicije u imovinu ili pak proširenje posla, poboljšanja u organizaciji i ulaganjima u tehnološki razvoj.

3.1 Analiza financijskog poslovanja društva Čistoća d.o.o.

Čistoća d.o.o. je javno nefinancijsko društvo u vlasništvu lokalnih jedinica samouprave sa sjedištem u gradu Varaždinu, te je zaduženo za obavljanje komunalnih usluga. Puni naziv društva koji je upisan u sudski registar je „ČISTOĆA društvo s ograničenom odgovornošću za gospodarenje otpadom, čistoću, proizvodnju i usluge (Cistoca-vz.hr, https://www.cistoca-vz.hr/o_nama.html). Društvo je osnovano 25. studenog 2013. godine u sklopu. Razlog ove podjele jest zakonska obveza usklađenja djelatnosti, pa je tako društvo Varkom moralo odvojiti sve djelatnosti koje se ne odnose na usluge opskrbe i zabrinjavanja vode.

Članovi društva su lokalne jedinice samouprave, gradovi i općine. Gradovi za koje se obavljaju komunalne usluge su Varaždin (koji ima najveći udio u vlasništvu od 51%), Ivanec (4,6%), Lepoglava (2,4%), Ludbreg (9,4%), Novi Marof (7,8%) i Varaždinske toplice (3,7%). Dvadeset općina koje primaju usluge Čistoće su: Beretinec, Breznica, Breznički Hum, Cestica, Donja Voća, Gornji Kneginec, Jalžabet, Klenovnik, Ljubešćica, Mali Bukovec, Martijanec, Maruševac, Petrijanec, Sračinec, Sveti Đurđ, Sveti Ilija, Trnovec Batolovečki, Veliki Bukovec, Vidovec i Vinica. Sve općine imaju udio u vlasništvu od cca. 1%. Glavna djelatnost koju društvo obavlja jest održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada. Osoba koja je ovlaštena za zastupanje društva

je Davor Skroza, a nadzorni odbor se sastoji od devet članova. Prosječni broj zaposlenih u društvu 2019. godine bio je 116 djelatnika, u odnosu na 2018. godinu broj zaposlenih se povećao za 19 djelatnika.

Za društvo Čistoća d.o.o. kao i za ostala društva analizirat ćemo financijske pokazatelje, obratiti pozornost na rizike s kojima se društva susreću ili bi se u budućnosti mogla susresti te ocijeniti racionalnosti poslovanja društva.

Tablica 1. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Čistoća (iznosi u 000kn i udio u %)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	22.647	24.952	27.150	26.801	30.880	35.235
Financijski prihodi	352	347	571	310	247	200
Ostali prihodi	0	20	0	0	0	0
Ukupni prihodi	22.999	25.319	27.721	27.111	31.127	35.435
Poslovni rashodi	22.992	25.039	27.407	28.285	30.820	35.248
Financijski rashodi	0.866	254	266	181	158	139
Ukupni rashodi	22.992	25.293	27.673	28.466	30.978	35.387

Poslovni prihodi	98,47%	98,55%	97,94%	98,86%	99,21%	99,43%
Financijski prihodi	1,53%	1,37%	2,06%	1,14%	0,79%	0,57%
Ostali prihodi	0%	0,08%	0%	0%	0%	0%
Ukupni prihodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Poslovni rashodi	99,99%	98,99%	99,04%	99,36%	99,49%	99,60%
Financijski rashodi	0,01%	1,01%	0,96%	0,64%	0,51%	0,40%
Ukupni rashodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o.

Prema prikazanim podacima, može se zaključiti kako poslovni prihodi zauzimaju najveći udio u ukupnim prihodima, dok poslovni rashodi zauzimaju najveći udio u ukupnim rashodima. Poslovni prihodi su u svih šest analiziranih godina između 97% i 99% ukupnih prihoda, dok se financijski prihodi kreću između 0,5% do 2%. Društvo samo u 2015. godini ostvaruje ostale prihode koji čine svega 0,08% prihoda, a nastali su zbog prodaje dugotrajne materijalne imovine. Najveći dio ukupnih rashoda otpada na poslovne rashode koji se kreću između 98% i 99%, dok financijskih rashodi iznose samo oko 1% udjela. Ni u jednoj od stavki ne dolazi do većih fluktuacija u promatranom

razdoblju, jer kako društvo iz godine u godinu povećava prihode sukladno tome su rasli i rashodi.

Tablica 2. Vertikalna analiza bilance društva Čistoća (iznosi u 000kn i udio u %)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Dugotrajna imovina	14.401	21.663	20.576	17.829	27.421	30.213
Kratkotrajna imovina	22.040	23.747	23.416	24.059	13.338	12.310
Aktiva	36.441	44.410	43.992	41.888	40.759	42.523
Kapital i rezerve	24.053	24.065	24.080	22.725	22.820	22.849
Dugoročne obveze	0	5.627	3.940	2.246	1.237	1.637
Kratkoročne obveze	7.604	8.167	9.022	10.394	8.614	11.772
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	4.782	7.551	6.949	6.522	7.620	6.197
Pasiva	36.441	44.410	43.992	41.888	40.291	42.523

Dugotrajna imovina	39,52%	47,70%	46,72%	42,57%	67,28%	71,18%
Kratkotrajna imovina	60,48%	52,30%	53,28%	57,43%	32,72%	28,82%
Aktiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Kapital i rezerve	66%	53%	54,74%	54,25%	57,13%	53,94%
Dugoročne obveze	0%	12,39%	8,96%	5,36%	3,04%	3,85%
Kratkoročne obveze	20,87%	17,99%	20,50%	24,82%	21,13%	27,65%
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	13,13%	16,62%	15,80%	15,57%	18,70%	14,56%
Pasiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o.

Prema prikazanim podacima može se vidjeti kako većina aktive otpada na kratkotrajnu imovinu, no u 2018. i 2019. godini dolazi do povećanja dugotrajne imovine i smanjenja kratkotrajne imovine. Do promjene dolazi zbog povećanja materijalne imovine tj. nabave novih postrojenja. U pasivi prevladaju kapital i rezerve sa više od 50% udjela što znači da društvo financira svoje poslovne aktivnosti iz vlastitih izvora. Kroz godine se dugoročne obveze smanjuju. Kratkoročne obveze i odgođena plaćanja fluktuiraju, ali se kratkoročne obveze povećavaju dok se odgođena plaćanja smanjuju.

Tablica 3. Dobit/gubitak razdoblja društva Čistoća (kn)

Godina	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Neto dobit (gubitak) razdoblja
2014.	23.000.172	22.993.090	5.666
2015.	25.319.993	25.293.494	12.030
2016.	27.722.035	27.674.633	14.917
2017.	27.112.031	28.467.264	(1.355.233)
2018.	31.127.625	30.978.724	94.561
2019.	35.436.191	35.388.801	29.856

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o.

Prema podacima iz tablice može se vidjeti kako društvo posluje sa dobitkom od 2014. do 2019. godine, sa iznimkom u 2017. godini kada ostvaruje gubitak u iznosu od 1.355.233 kune. Razlog ovog gubitka je povećanje troškova obilazaka i sakupljanja otpada zbog odvojenog sakupljanja otpada, te društvo nije izvršilo otpis potraživanja iz prethodnih godina, pa su se potraživanja za pravne i fizičke osobe naplatila u 2017. godini. Zbog sudskog spora oko neisplaćenih potraživanja društvo je angažiralo odvjetničko društvo, te su morali platiti troškove zastupanja. Nakon gubitka u 2017. godini društvo u naredne dvije godine posluje sa dobitkom.

Tablica 4. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Čistoća (kn)

Godina	Neto dobit (gubitak) po glavi stanovnika
2014.	0,03
2015.	0,07
2016.	0,09
2017.	(7,70)
2018.	0,54
2019.	0,17

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o. i DZS-a

Prosječna neto dobit, u ovom slučaju gubitak, po glavi stanovnika iznosi -1,13 kuna. Promatrajući kretanje neto dobiti po glavi stanovnika iz godine u godinu, može se vidjeti kako se iznos povećava. Najnižu dobit društvo ostvaruje u 2014. godini tj. na samom početku poslovanja. U 2015. i 2016. godini dobit se postepeno povećava, no u 2017.

godini društvo ostvaruje neto gubitak koji se odrazio na dobit, u ovom slučaju, gubitak po glavi stanovnika. Najveća dobit po glavi stanovnika je ostvarena u 2018. godini kada je iznosila 0,54 kune, ali se ona 2019. godine smanjuje za 0,37 kuna.

Tablica 5. Pokazatelji likvidnosti društva Čistoća

Godina	Koeficijent tekuće likvidnosti	Koeficijent ubrzane likvidnosti	Koeficijent trenutne likvidnosti
2014.	1,1748	1,0967	0,2435
2015.	2,9077	1,0967	0,2077
2016.	2,5954	0,8891	0,1171
2017.	2,3146	0,7668	0,0662
2018.	1,5484	1,0591	0,0919
2019.	1,0457	0,7048	0,0047

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o.

Prethodno smo naveli kako koeficijent tekuće likvidnosti treba iznositi 2 ili više. No, u slučaju društva Čistoća taj koeficijent iznosi 2 ili više samo u tri godine dakle za 2015., 2016. i 2017. godinu kada je kratkotrajna imovina 2 puta veća od kratkoročnih obaveza. U 2019. godina možemo vidjeti da je vrijednosti koeficijenta tekuće likvidnosti najniža zbog povećanja kratkoročnih obaveza koje društvo treba podmiriti. Uvidom u financijsko izvješće može se vidjeti da je došlo do povećanja obaveza prema dobavljačima.

Koeficijent ubrzane likvidnosti treba iznositi više od 1 kako bi društvo moglo podmiriti svoje kratkoročne obaveze. Koeficijent iz 2015. godine iznosi više od jedan, ali se u 2016. i 2017. godini smanjuje te iznosi ispod referentne vrijednosti kada dolazi do povećanja kratkoročnih obaveza prema dobavljačima. Društvo u 2018. godini bilježi povećanje koeficijenta na 1,0591, ali se opet sljedeće godine vrijednost koeficijenta smanjuje ispod 1 zbog povećanja obaveza prema kreditnim institucijama.

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje je li društvo spremno podmiriti svoje kratkoročne obaveze s novcem koji poduzetniku stoje na raspolaganju, te bi koeficijent trebao iznositi više od 2. U primjeru društva Čistoća ovaj je pokazatelj iznimno nezadovoljavajući, jer je koeficijent svih šest promatranih godina ostvario ispod referentnu vrijednost što znači da društvo nije u stanju podmiriti svoje trenutne obaveze

novcem koji posjeduje. Kroz godine količina novca u blagajni se smanjuje dok kratkoročne obveze rastu.

Tablica 6. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Čistoća

Godina	Pokazatelj obrta ukupne imovine	Neto profitna marža (%)	Koeficijent zaduženosti (%)
2014.	0,5497	0,0002 (0,02%)	0,3399 (33,99%)
2015.	0,6068	0,0105 (1,05%)	0,4700 (47,00%)
2016.	0,6637	0,0104 (1,04%)	0,4526 (45,26%)
2017.	0,6479	-0,0433 (-4,33%)	0,4578 (45,78%)
2018.	0,7439	0,0082 (0,82%)	0,1018 (10,18%)
2019	0,8469	0,0047 (0,47%)	0,1330 (13,30%)

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Čistoća d.o.o.

Pokazatelj obrta ukupne imovine pokazuje koliko uspješno društvo koristi imovinu u stvaranju prihoda. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći, što u ovom slučaju nije ostvareno. Pokazatelj kroz promatrano razdoblje raste za gotovo 40%, ali i dalje nije na zadovoljavajućoj razini. Te je najviši koeficijent ostvaren u 2019. godini kada društvo za jednu kunu imovine ostvaruje 0,85 kuna prihoda.

Iako za javna društva za razliku od privatnih društava nije presudan pokazatelj neto profitne marže zanimljivo je dakle vidjeti koliko javna društva mogu biti efikasna s aspekta ovog pokazatelja. Neto profitna marža ukazuje kolika će se stopa dobiti ostvariti na jednu kunu prodaje. Prema navedenim podacima može se vidjeti kakvu je neto profitnu maržu društvu Čistoća ostvarivalo, pa vidimo da je samo u 2017. godini iznos negativan, kada društvo ostvaruje gubitak. Društvo najveću dobit ostvaruje 2018. godine kada je na jednu kunu ostvarene prodaje ostvarilo 0,82% neto dobitka.

Prije je navedeno da je prihvatljiva razina zaduženosti 50% ili manje. Prema podacima iz tablice može se vidjeti kako je koeficijent zaduženosti u 2014. godini iznosio gotovo 34%, te se povećao u 2015. godini ,zbog naplate leasinga za nabavu nove komunalne opreme i vozila. Od 2016. do 2018. godine se smanjuje te ponovno u 2019. godini ostvaruje blago povećanje i iznosi 13%. Možemo zaključiti da je razina zaduženosti društva Čistoća u prihvatljivim granicama, pa čak i ako gledamo prosječnu zaduženost društva u promatranom razdoblju koja iznosi 32%.

Prema izloženosti i upravljanju rizicima, društvo je izloženo tržišnim i financijskim rizicima koji su do određene mjere povezani sa valutnim rizikom, te kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti. Društvu je potrebna infrastruktura i oprema kojim bi olakšalo obavljanje javnih usluga, no to nije moguće bez sufinanciranja od strane države. Prema zakonu o održivom gospodarenju otpadom (Narodne Novine, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_07_94_2123.html) društvo mora prikupljati reciklažni otpad, no njegovo zbrinjavanje je otežano zbog manjka infrastrukture i potrebnih financija. U veljači 2020. godine promijenjen je način otkupa tj. prodaje prikupljenih sekundarnih sirovina, pa stoga društvo više nije u mogućnosti ostvariti prihode prodajom određenih vrsta recikliranog otpada kao što su papir i karton. Drugi problem promjene načina otkupa je i smanjenje određenih cijena za pojedine materijale (metali) i došlo je do povećanja cijene preuzimanja određenih otpada zbog problema zbrinjavanja tog otpada (plastika i tekstil). Stoga, društvo zbog ovih promjena posluje sa dodatnim troškovima, a ti troškovi nisu dio cijene minimalne javne usluge. Količine zbrinjavanja metala, plastika i tekstila se povećavaju, a prihodi od njihove prodaje se postepeno smanjuju.

Društvo Čistoća d.o.o. je od iznimne važnosti za Varaždinsku županiju. No, u posljednje tri godine društvo se susreće s problemom povećanja količine otpada dok se cijena prodaje i prerade prikupljenog otpada smanjuje, a razvrstavanje otpada je nužno u samo tri grada i četiri općine. Također, bitno je obratiti pozornost na, već godinama neriješeno pitanje „bala“ na samom ulazu u grad koje se prostiru na 50 tisuća metara kvadratnih. Predlaže se njihovo premještanje na druge lokacije ili odvoz u inozemstvo na spaljivanje. Grad Varaždin je od EU fondova zaprimio subvenciju (GRAD VARAŽDIN INFORMACIJSKI DOKUMENT, https://varazdin.hr/upload/2021/03/informacijski_dokument_izdanja_municipalnih_obvezn_606186bea43f9.pdf) za izgradnju ceste i poslovne zone koja se prema planovima treba nalazi na trenutnom području zagađenom otpadnim „balama“. Društvo Čistoća je zbrinulo otpad na prostoru Poljana Biškupečka i slijedi zbrinjavanje otpadnih „bala“ kako grad Varaždin i društvo Čistoća ne bi zaprimili penale od strane Europske Unije. Nadalje društvo, pa i sam grad trebali bi potaknuti obvezno razvrstavanje otpada. Razvrstani otpad može se zbrinuti na trenutno postojećim reciklažnim dvorištima u Varaždinu, Gornjem Knegincu, Novom Marofu i Varaždinskim Toplicama.

3.2 Analiza financijskog poslovanja društva Parkovi d.d.

Parkovi d.d. su nefinancijsko javno društvo osnovano 1952. godine, smješteno u Hallerovoj aleji u gradu Varaždinu, koje se bavi komunalnim i hortikulturnim djelatnostima. Vlasnik društva je grad Varaždin sa stopostotnim udjelom u dionicama. Društvo uređuje i održava javne površine, također nudi usluge održavanja groblja i pogrebnih usluga. Preko njihove stranice mogu se naručiti sljedeće usluge: čišćenje grobnog mjesta, pranje nadgrobnog uređaja, sipiranje, sadnju na grobove, dostavu buketa i aranžmana na groblje, paljenje lampiona i sl. Parkovi d.o.o. Usluge su raspoređene na radna jedinica groblje, radna jedinica zelene površine, organizacijska jedinica proizvodnja, vrtni centar, zajedničke tehničke službe, zajedničke upravne službe. Djelatnosti parkova grupirane su u dva poslovna područja: komunalne djelatnosti i tržišne djelatnosti (Parkovi d.o.o., <https://parkovi.eu/organizacija-i-djelatnosti>). Trenutni direktor društva je Alen Runac, a društvo trenutno zapošljava 100 djelatnika.

Tablica 7. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Parkovi (iznosi u 000kn i udio u %)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	23.399	19.317	18.311	16.757	17.805	16.359	17.391	17.972	17.699	20.066	22.149
Financijski prihodi	380	197	74	129	52	129	76	100	145	134	58
Ukupni prihodi	23.779	19.514	18.385	16.886	17.857	16.488	17.467	18.072	17.844	20.200	22.207
Poslovni rashodi	22.055	18.519	17.692	16.574	17.539	15.938	16.675	17.399	17.317	20.023	22.046
Financijski rashodi	466	825	504	279	205	122	126	81	144	121	123
Ukupni rashodi	22.521	19.344	18.196	16.853	17.744	16.060	16.801	17.480	17.461	20.144	22.169
Poslovni prihodi	98,40%	98,99%	99,60%	99,24%	99,70%	99,22%	99,56%	99,44%	99,19%	99,34%	99,74%
Financijski prihodi	1,6%	1,01%	0,4%	0,76%	0,30%	0,78%	0,44%	0,56%	0,81%	0,66%	0,26%
Ukupni prihodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Poslovni rashodi	97,93%	95,74%	97,23%	98,34%	98,84%	99,24%	99,25%	99,53%	99,18%	99,40%	99,46%
Financijski rashodi	2,07%	4,26%	2,77%	1,66%	1,16%	0,76%	0,75%	0,47%	0,82%	0,60%	0,54%
Ukupni rashodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Parkovi d.d.

Prema prikazanim podacima, može se zaključiti kako proslovni prihodi zauzimaju najveći udio u ukupnim приходima, dok poslovni rashodi zauzimaju najveći udio u ukupnim rashodima. Poslovni prihodi u svih deset analiziranih godina zauzimaju 99% ukupnih prihoda, dok financijski prihodi zauzimaju manje od 1%. Najveći dio ukupnih rashoda otpada na poslovne rashode koji se zauzimaju više od 99% ukupnih rashoda, dok financijskih rashodi iznose manje od 1% udjela u ukupnim rashodima. Ni u jednoj od stavaka ne dolazi do većih fluktuacija, jer društvo iz godine u godinu povećava prihode, pa sukladno tome rastu i rashodi.

Tablica 8. Vertikalna analiza bilance društva Parkovi (iznosi u 000kn i udio u %)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Dugotrajna imovina	47.840	45.899	43.615	41.675	40.386	39.005	38.627	39.436	39.659	38.684	37.657
Kratkotrajna imovina	5.669	4.460	4.906	4.444	3.749	4.930	5.376	5.933	6.120	6.432	7.778
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	35	44	31	43	31	31	87	13	42	225	87
Aktiva	53.544	50.403	48.552	46.162	44.166	43.966	44.090	45.382	45.821	45.341	45.522
Kapital i rezerve	35.660	35.480	35.622	35.491	35.557	35.933	36.147	36.342	36.427	36.439	36.420
Dugoročne obveze	3.947	3.474	2.141	1.046	235	0	535	1.710	1.712	1.605	914
Kratkoročne obveze	9.955	7.608	7.425	6.391	5.760	4.911	4.283	3.675	4.076	3.784	4.348
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	3.981	3.840	3.365	3.235	2.614	3.122	3.125	3.655	3.606	3.512	3.840
Pasiva	53.544	50.403	48.552	46.162	44.166	43.966	44.090	45.382	45.821	45.341	45.522
Dugotrajna imovina	89,35%	91,06%	87,83%	20,28%	91,44%	88,72%	98,61%	86,90%	86,55%	85,32%	82,72%
Kratkotrajna imovina	10,59%	8,85%	10,10%	9,63%	8,49%	11,21%	12,19%	13,07%	16,36%	14,19%	17,09%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	0,06%	0,09%	0,07%	0,09%	0,07%	0,07%	0,2%	0,03%	0,09%	0,49%	0,19%
Aktiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Kapital i rezerve	66,60%	70,39%	73,37%	76,88%	83,51%	81,73%	81,98%	80,08%	79,50%	80,37%	80,01%
Dugoročne obveze	7,37%	6,89%	4,41%	2,27%	0,53%	0%	1,21%	3,77%	3,74%	3,54%	2,01%
Kratkoročne obveze	18,89%	15,09%	15,29%	13,84%	13,04%	11,17%	9,71%	8,10%	8,90%	8,35%	9,55%
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	7,44%	7,63%	6,93%	7,01%	5,92%	7,10%	7,10%	8,05%	7,86%	7,74%	8,43%
Pasiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Parkovi d.d.

Prema prikazanim podacima može se vidjeti kako većina aktive otpada na dugotrajnu imovinu u svih deset promatranih godina. Kratkotrajna imovina zauzima oko 10% udjela u ukupnoj aktivi dok plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi zauzimaju manje od 1% udjela u cjelokupnoj aktivi. U pasivi prevladaju kapital i rezerve sa više od 50% udjela što znači da društvo financira svoje poslovne aktivnosti iz vlastitih izvora. Tijekom promatranog razdoblja dugoročne obveze fluktuiraju između 0% i 8% udjela u ukupnoj pasivi. Kratkoročne obveze su se u promatranom razdoblju znatno smanjile, dok su odgođena plaćanja ostala na približno istoj razini.

Tablica 9. Dobit/gubitak razdoblja društva Parkovi (kn)

Godina	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Neto dobit (gubitak) razdoblja
2009.	23.779.663	22.549.580	972.815
2010.	19.514.959	19.429.788	37.875
2011.	18.397.993	18.196.981	144.417
2012.	16.889.078	15.854.030	12.999
2013.	17.864.497	17.745.598	66.004
2014.	15.553.376	16.061.780	376.022
2015.	17.468.251	16.802.706	524.023
2016.	18.072.663	17.480.917	461.989
2017.	17.844.415	17.432.207	322.912
2018.	20.201.225	20.145.484	11.878
2019.	22.2017.208	22.170.181	10.302

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Parkovi d.d.

Prema prikazanim podacima u tablici 9. može se zaključiti kako društvo Pakovi d.d. u razdoblju od 2009. do 2019. godine posluje sa dobitkom prije i nakon oporezivanja. Najveću neto dobit društvo ostvaruje u 2009. godini, a najnižu neto dobit ostvaruje u 2019. godini. Bitno je napomenuti da se kroz deset promatranih godina stopa poreza na dobit mijenjala, što je utjecalo i na iznos neto dobiti.

Tablica 10. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Parkovi (kn)

Godina	Neto dobit (gubitak) po glavi stanovnika
2009.	5,53
2010.	0,22
2011.	0,82
2012.	0,07
2013.	0,38
2014.	2,14
2015.	2,98
2016.	2,63
2017.	1,65
2018.	0,06
2019.	0,06

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Parkovi d.d. i DZS-a

Prosječna neto dobit po glavi stanovnika iznosi 1,50 kuna. Promatrajući kretanje neto dobiti po glavi stanovnika iz godine u godinu, može se vidjeti da iznosi fluktuiraju zbog različite visine neto dobiti poslovanja. Najnižu dobit po glavi stanovnika društvo ostvaruje u 2018. i 2019. godini kada ostvaruje i najnižu neto dobit. Najveća dobit po glavi stanovnika je ostvarena u 2009. godini kada je iznosila 5,53 kune te u istoj godini društvo ostvaruje najveću neto dobit.

Tablica 11. Pokazatelji likvidnosti društva Parkovi

Godina	Pokazatelj tekuće likvidnosti	Pokazatelj ubrzane likvidnosti	Pokazatelj trenutne likvidnosti
2009.	0,5695	0,3417	0,0103
2010.	0,5863	0,4232	0,0524
2011.	0,6608	0,4710	0,0074
2012.	0,6954	0,4782	0,0082
2013.	0,6509	0,4389	0,0054
2014.	1,0039	0,7869	0,0060
2015.	1,2554	0,9926	0,0072
2016.	1,6143	1,3069	0,2519
2017.	1,5013	1,1648	0,3702
2018.	1,3653	1,3653	0,3425
2019.	1,5293	1,5298	0,5719

Izvor: Izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Parkovi d.d.

Prema prikazanim podacima može se vidjeti kako koeficijent trenutne likvidnosti postepeno raste te da društvo povećava svoju kratkotrajnu imovinu, a smanjuje kratkoročne obveze. Budući da je koeficijent u prvih pet godina manji od dva, pa čak i manji od 1, to znači da društvo ima više kratkoročnih obveza, te je stoga njihova likvidnost bila nepovoljna, ali se može vidjeti kako društvo ipak povećava svoju likvidnost u zadnjim promatranim godinama.

Od 2009. pa do 2015. godine koeficijent ubrzane likvidnosti iznosi ispod referentne vrijednosti 1, no nakon 2015. godine se koeficijent počinje povećavati te iz godine u godinu bilježi blagi porast. Koeficijent ubrzane likvidnosti od 2016. godine iznosi više od 1, što znači da je društvo u mogućnosti podmiriti svoje kratkoročne obveze.

U primjeru društva Parkovi koeficijent trenutne likvidnosti je iznimno nezadovoljavajući. Koeficijent je u svih deset promatranih godina je ispod referentne vrijednosti 2, što znači da društvo nije u stanju podmiriti svoje trenutne obaveze novcem koji posjeduje. Kroz godine količina novca u blagajni se povećava, ali nedovoljno kako bi se zadovoljio ovaj pokazatelj.

Tablica 12. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Parkovi

GODINA	Pokazatelj obrta ukupne imovine	Neto profitna marža (%)	Koeficijent zaduženosti (%)
2009.	0,5002	0,0605 (6,05%)	0,3340 (33,40%)
2010.	0,4105	0,0442 (4,42%)	0,2340 (23,40%)
2011.	0,3878	0,0353 (3,53%)	0,2663 (26,63%)
2012.	0,3552	0,0173 (1,73%)	0,2312 (23,12%)
2013.	0,3758	0,0152 (1,52%)	0,1949 (19,49%)
2014.	0,3482	0,0301 (3,01%)	0,1827 (18,27%)
2015.	0,3674	0,0367 (3,67%)	0,1801 (18,01%)
2016.	0,3801	0,0292 (2,92%)	0,1992 (19,92%)
2017.	0,3753	0,0242 (2,42%)	0,2050 (20,50%)
2018.	0,4249	0,0060 (0,60%)	0,1963 (19,63%)
2019.	0,4671	0,0051 (0,51%)	0,2000 (20,00%)

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Parkovi d.d.

Pokazatelj obrta ukupne imovine se nakon 2009. i 2010. godine smanjuje te se njegova vrijednost kreće oko 0,3 da bi koeficijent od 2018. godine opet počeo rasti. Koeficijent

je bio najviši u 2009. godini kada je društvo za jednu kunu imovine ostvarilo 0,50 kuna prihoda, a najniži je bio u 2014. godini kada je društvo za jednu kunu imovine ostvarilo svega 0,34 kune prihoda.

Iznosi neto profitne marže kroz godine variraju, te najnižu razinu pokazatelja društvo ostvaruje u 2018. i 2019. godini, zbog smanjenja dobiti što se može vidjeti u tablici 9. U 2018 i 2019. godini društvo je na jednu kunu ostvarene prodaje zaradilo 0,60% tj. 0,51% neto dobitka. Najvišu neto profitnu maržu društvo ostvaruje u 2009. godini kada ona iznosi 6,05%, što znači da od jedne kune ostvarene prodaje društvo zaradi 6% neto dobiti.

Prema podacima navedenim u tablici može se vidjeti kako je društvo u svih deset promatranih godina ostvarilo ispod referentne koeficijente zaduženosti. Društvo samo osigurava sredstva te se u prosjeku zadužuje samo za 22%, tj. da je u prosjeku oko 22% imovine nabavljano zaduživanjem kod kreditora. Bitno je napomenuti da društvo u 2014. godini nije imalo obveze prema bankama i kreditnim institucijama. Prema podacima na godišnjoj razini i prema prosjeku koeficijenta zaduženosti društvo nastoji sve investicije financirati vlastitim sredstvima, te se nastoji što manje zaduživati.

Rizik kojem je ovo društvo najpodložnije je naplata potraživanja od kupaca. Postoji opasnost da se potraživanja neće naplatiti ili se neće naplatiti u cijelosti, zbog prezaduženja građana ili predstečajnih nagodbi pravnih osoba. Poduzimaju se potrebni koraci kako bi se taj rizik smanjio kroz smanjenje troškova poslovanja i usluga, pa iz toga proizlazi rizik da društvo neće moći naplatiti obveze prema kreditnim i financijskim institucijama ili obveze prema radnicima.

Društvo se treba pobrinuti o naplati potraživanja od kupaca koja je jedan od većih trenutnih rizika te se treba pobrinuti o nepovoljnoj likvidnosti kroz smanjenje obveza. Društvo se susreće i s nedostatkom kvalificirane radne snage, ali nisu u mogućnosti povećati plaće kako bi zadržali već postojeće zaposlenike. Jedno od rješenja problema bi bilo sufinanciranje od strane grada Varaždina, no ni grad nema dovoljno sredstava kako bi financirao tj. financijski pomogao društvu Parkovi. Jedno od rješenja za rizik od nenaplaćenih potraživanja bi bilo smanjenje cijena određenih usluga koje se pružaju građanima kako bi oni bili u mogućnosti podmiriti te usluge. Iako je društvo trenutno u nepovoljnom financijskom položaju i dalje je iznimno važno za grad jer se brine o javnim površinama i gradskom groblju koje je ujedno i turistička atrakcija.

3.2 Analiza financijskog poslovanja društva Termoplin d.d.

Termoplin d.d. je javno nefinancijsko društvo koje se bavi distribucijom plina, a osnivač društva i stopostotni vlasnik je grad Varaždin, dok je trenutni direktor društva Ivan Topolnjak. Termoplin d.d. se brine o 1800 kilometara plinskog sustava na više od 38 000 mjernih mjesta (Termoplin.com, <http://www.termoplin.com/distribucijsko-podrucje-2/>). Društvo je osnovano 1970. godine, iako tada još nije imalo naziv Termoplin, a razlog osnivanja je bila distribucija plina prema sjeverozapadnom dijelu Hrvatske koju je omogućila INA. Nakon uvođenja plinske mreže interes građana za korištenjem plina se povećava, pa se tako i društvo razvijalo, te se proširilo područje koje će biti opskrbljeno plinom i počelo je zapošljavati sve veći broj lokalnih stanovnika. Danas društvo svoje usluge nudi gradu Varaždinu, Ivancu, Ludbregu i Lepoglavi. A općine u kojima su dostupne usluge korištenja plina su: Gornji Kneginec, Jalžabet, Vidovec, Petrijanec, Sveti Ilija, Beretince, Trnovec Bartolovečki, Vinica, Sračinec, Bednja, Maruševec, Donji Martijanec, Sveti Đurđ, Mali Bukovec, Breznički Hum, Veliki Bukovec i Cestica. Društvo se također proširilo iz Varaždinske županije prema Krapinsko – zagorskoj županiji kupnjom dionica u komunalnom društvu Konjščina, a također ima i udjele u Komunalcu d.d. iz Novog Marofa.

Tablica 13. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Termoplin (iznosi u 000kn i udio u %)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	252.569	319.104	317.338	339.162	341.219	275.739	283.032	251.740	224.526	223.605	226.995
Financijski prihodi	2.188	2.259	3.906	3.526	5.578	2.713	1.701	987	2.589	425	454
Ukupni prihodi	254.757	321.363	321.244	342.688	346.797	278.452	284.733	252.727	227.115	224.030	227.449
Poslovni rashodi	245.045	317.130	313.785	331.831	328.352	258.191	265.156	224.305	207.001	212.291	220.235
Financijski rashodi	676	221	390	300	2.338	217	49	23	1.313	8	1.628
Ukupni rashodi	245.721	317.351	314.175	332.131	330.690	258.408	267.205	224.328	208.314	212.299	221.863
Poslovni prihodi	99,14%	99,30%	98,78%	98,97%	98,39%	99,03%	99,72%	99,61%	98,86%	99,81%	99,80%
Financijski prihodi	0,86%	0,70%	1,22%	1,03%	1,61%	0,97%	0,28%	0,39%	1,14%	0,19%	0,20%
Ukupni prihodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Poslovni rashodi	99,72%	99,93%	99,88%	99,91%	99,29%	99,91%	99,23%	99,99%	99,37%	99,99%	99,27%
Financijski rashodi	0,28%	0,07%	0,12%	0,09%	0,71%	0,09%	0,77%	0,01%	0,63%	0,01%	0,73%
Ukupni rashodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Termoplin d.d.

Prema prikazanim podacima, može se zaključiti kako proslovni prihodi zauzimaju najveći udio u ukupnim приходima, dok poslovni rashodi zauzimaju najveći udio u ukupnim rashodima. Poslovni prihodi u svih deset analiziranih godina zauzimaju više od 98% udjela, dok financijski prihodi zauzimaju oko 1% ili manje udjela u ukupnim приходima. Najveći dio ukupnih rashoda otpada na poslovne rashode koji se zauzimaju više od 99% udjela dok financijski rashodi iznose manje od 1% udjela u ukupnim rashodima. Ni u jednoj od stavki ne dolazi do velikih fluktuacija, jer društvo iz godine u godinu povećava prihode, pa sukladno tome rastu i rashodi.

Tablica 14. Vertikalna analiza bilance društva Termoplin (iznosi u 000kn i udio u %)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Dugotrajna imovina	181.880	177.203	174.270	171.225	161.843	161.587	161.803	167.835	168.447	166.664	167.732
Kratkotrajna imovina	54.971	83.720	89.606	118.903	105.324	100.541	96.051	102.559	97.476	108.829	100.582
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	12	83	1.353	193	140	96	78	63	417	321	111
Aktiva	236.863	261.006	265.229	290.321	267.307	262.224	257.932	270.457	266.340	275.814	268.425
Kapital i rezerve	184.677	207.566	191.391	195.105	183.852	193.483	198.180	210.912	216.155	214.988	209.644
Dugoročne obveze	224	220	1.223	709	1.127	173	0	0	0	0	0
Kratkoročne obveze	24.113	48.137	50.852	69.383	60.702	49.948	43.364	46.923	38.046	47.246	42.777
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	27.868	24.969	21.762	25.124	21.625	18.619	14.388	12.622	12.139	13.571	16.003
Pasiva	236.863	261.006	265.229	290.321	267.307	262.224	257.932	270.457	266.340	275.814	268.425
Dugotrajna imovina	76,79%	67,89%	65,71%	58,71%	60,55%	61,62%	62,73%	62,06%	63,25%	60,43%	62,49%
Kratkotrajna imovina	23,20%	32,08%	33,78%	40,96%	39,40%	38,34%	37,24%	37,92%	36,60%	39,46%	37,47%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	0,005%	0,03%	0,51%	0,06%	0,05%	0,04%	0,03%	0,02%	0,15%	0,11%	0,04%
Aktiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Kapital i rezerve	77,79%	79,53%	72,16%	67,20%	68,78%	73,79%	76,83%	77,98%	81,16%	77,95%	78,10%
Dugoročne obveze	0,08%	0,008%	0,47%	0,25%	0,41%	0,06%	0	0	0	0	0
Kratkoročne obveze	10,18%	14,44%	19,17%	23,90%	22,72%	19,05%	16,81%	17,35%	14,29%	17,13%	15,94%
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	11,77%	6,03%	8,20%	8,65%	8,09%	7,10%	6,36%	4,67%	4,35%	4,92%	5,96%
Pasiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Termoplin d.d.

Prema prikazanim podacima može se vidjeti kako većina aktive otpada na dugotrajnu imovinu u svih deset promatranih godina. Kratkotrajna imovina zauzima otprilike između 20% i 40% udjela u ukupnoj aktivi. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi zauzimaju manje od 1% udjela u cjelokupnoj aktivi. U pasivi prevladaju kapital i rezerve sa više od 70% udjela što znači da društvo financira svoje poslovne aktivnosti iz vlastitih izvora. Od 2009. do 2014. godine dugoročne obveze zauzimaju oko 1% udjela u ukupnoj pasivi, te društvo od 2015. godine nema dugoročnih obveza. Kratkoročne obveze fluktuiraju između 10% i 20% udjela u ukupnoj pasivi te najviši udio imaju u 2012. godini, zbog obveza prema bankama i drugim kreditnim institucijama. Odgođena plaćanja se od 2009. godine smanjuju te u zadnje dvije godine variraju između 4% i 6%.

Tablica 15. Dobit/gubitak razdoblja društva Termoplin (kn)

Godina	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Neto dobit (gubitak) razdoblja
2009.	254.757.596	245.721.702	6.798.547
2010.	322.390.438	317.352.132	3.057.011
2011.	321.958.557	314.175.908	5.591.073
2012.	342.771.083	332.136.120	8.318.794
2013.	346.814.162	330.690.503	12.772.064
2014.	278.507.782	258.409.693	15.633.066
2015.	248.733.286	265.205.517	15.382.590
2016.	252.727.607	224.328.542	22.735.022
2017.	227.116.015	208.315.806	15.245.266
2018.	224.031.173	212.300.785	9.564.351
2019.	227.449.892	221.863.532	4.313.182

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Termoplin d.d.

Prema navedenim podacima iz tablice može se vidjeti kako društvo u svih deset analiziranih godina posluje sa dobitkom. Društvo Termoplin od 2010. godine pa sve do 2016. godine povećava dobit koja je u istoj godini bila i najviša. No, najočiglednija promjena se dogodila u 2019. godini u kojoj društvo i dalje posluje sa dobiti ali se ona u odnosu na ostale godine smanjila zbog kupnje poslovnih udjela u Plin Konjščina.

Tablica 16. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Termoplin (kn)

Godina	Neto dobit (gubitak) po glavi stanovnika
2009.	38,63
2010.	17,37
2011.	31,77
2012.	47,27
2013.	72,59
2014.	89,02
2015.	87,43
2016.	129,21
2017.	86,64
2018.	54,36
2019.	24,51

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Termoplin d.d. i DZA-a

Prosječna neto dobit po glavi stanovnika iznosi 61,71 kunu. Promatrajući kretanje neto dobiti po glavi stanovnika iz godine u godinu, može se vidjeti da iznosi fluktuiraju zbog različite visine neto dobiti poslovanja. Najnižu dobit po glavi stanovnika društvo ostvaruje u 2019. godini kada ostvaruje i najnižu neto dobit zbog kupnje poslovnih udjela u Plin Konjščina. Najveća dobit po glavi stanovnika je ostvarena u 2016. godini kada je iznosila 129,21 kunu te u istoj godini društvo ostvaruje najveću neto dobit.

Tablica 17. Pokazatelji likvidnosti društva Termoplin

Godina	Pokazatelj likvidnosti	tekuće	Pokazatelj likvidnosti	ubrzan	Pokazatelj likvidnosti	trenutne
2009.		2,2797		2,1274		0,2585
2010.		1,7392		1,6385		0,2424
2011.		1,7621		1,6779		0,4361
2012.		1,7137		1,6183		0,3432
2013.		1,7351		1,6625		0,5203
2014.		2,0130		1,9370		0,6776
2015.		2,1172		2,0321		0,6547
2016.		2,1857		2,1036		0,8161
2017.		2,5620		2,4968		1,3857
2018.		2,3034		2,2123		1,1990
2019.		2,3513		2,2356		1,2107

Izvor: Izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Termoplin d.d.

Prema pokazatelju tekuće likvidnosti može se zaključiti kako je društvo likvidno. Pokazatelj je svake godine iznad minimalne razine 1, tj. veoma blizu vrijednosti 2. Te se može vidjeti kako likvidnost od 2014. godine prelazi referentnu vrijednost za tekuću likvidnosti. Prema tome se može zaključiti kako društvo dobro posluje, te je likvidno i u stanju podmiriti sve kratkoročne obveze.

Koeficijent ubrzane likvidnosti od 2009. godine iznosi više od referentne vrijednosti 1, a od 2015. godine raste iznad vrijednosti 2. Prema rezultatima ovog pokazatelja društvo je u mogućnosti podmiriti svoje kratkoročne obveze.

U primjeru društva Termoplin pokazatelj trenutne likvidnosti je nezadovoljavajući. Referentna vrijednost koeficijenta je od 2009. do 2016. godine ispod vrijednosti 1, a od 2017. godine počinje rasti i prelazi vrijednost 1. Razlog povećanja pokazatelja je veći iznos novca i novčanih ekvivalenata te smanjenje kratkoročnih obveza. No, ovo povećanje i dalje nije zadovoljavajuće jer iznos koeficijenta i dalje ne prelazi referentnu vrijednost 2, ali se može vidjeti kako pokazatelj postupno raste, što ukazuje na napredak u poslovanju društva.

Tablica 18. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Termoplin

Godina	Pokazatelj obrta ukupne imovine	Neto profitna marža (%)	Koeficijent zaduženosti (%)
2009.	0,9591	0,0267 (2,67%)	0,1028 (10,28%)
2010.	1,2137	0,0095 (0,95%)	0,1853 (18,53%)
2011.	1,2121	0,0186 (1,86%)	0,1963 (19,63%)
2012.	1,2904	0,0251 (2,51%)	0,2414 (24,14%)
2013.	1,3056	0,0435 (4,35%)	0,2313 (23,13%)
2014.	1,0485	0,0568 (5,68%)	0,1911 (19,11%)
2015.	1,0719	0,0542 (5,42%)	0,1759 (17,59%)
2016.	0,9514	0,0901 (9,01%)	0,1735 (17,35%)
2017.	0,8550	0,0729 (7,29%)	0,1429 (14,29%)
2018.	0,8434	0,0427 (4,27%)	0,1713 (17,13%)
2019	0,8563	0,01800(1,08%)	0,1594 (15,94%)

Izvor: Izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Termoplin d.d.

Koeficijent obrta ukupne imovine u 2009. godini iznosi ispod 1, no od 2010. pa do 2015. godine koeficijent se povećava. Nakon 2015. godine vrijednost koeficijenta se ponovno počinje smanjivati i iznosi ispod vrijednosti 1. Najviši koeficijent obrata ukupne imovine društvo je imalo u 2013. godini kada je za jednu kunu imovine ostvarilo 1,31 kuna prihoda, a najniži iznos koeficijenta ostvaren je u 2018. godini kada je društvo za jednu kunu imovne ostvarilo 0,84 kn prihoda.

Iznosi neto profitne marže variraju, te najnižu razinu pokazatelja društvo ostvaruje u 2010. godini kada je za jednu kunu ostvarene prodaje zaradilo 0,95% neto dobitka. Najvišu neto profitnu maržu društvo ostvaruje u 2016. godini kada ona iznosi 9,01%, što znači da od jedne kune ostvarene prodaje društvo je zaradilo 9,01% neto dobiti.

Prihvatljiva vrijednost pokazatelja zaduženosti je ispod 50% ili 0,5. Prema podacima navedenim u tablici može se vidjeti kako je društvo u svih deset godina ispod prihvatljive zaduženosti, što znači da društvo samo osigurava sredstva te se u prosjeku zadužuju samo za 18%, te je u prosjeku oko 18% imovine nabavljano zaduživanjem kod kreditora. Društvo od 2015. do 2019. godine nije imalo dugoročne obveze.

Rizik kojem je društvo izloženo je cjenovni rizik nabave sirovina i materijala zbog općeg stanja recesije. U kontekstu roba, usluga i radova za koje postoji mogućnost odabira društvo provodi postupke javne nabave uvažavajući kriterije kvalitete koje jamče potrebnu sigurnost i dugoročnost nabavljene robe ili usluge s kriterijem najniže cijene. Društvo je također izloženo kreditnom riziku u okviru odobrenog prekoračenja na žiroračunu koje koristi društvo matica, a koji se koristi za pokrivanje negativnih učinaka i nedostatak likvidnih sredstava u razdoblju potrošnje uvjetovano šestomjesečnom obračunu u okviru standardne usluge plina.

Prema gore analiziranim pokazateljima društvo u svim pokazateljima, osim u trenutnoj likvidnosti, ispunjava referentne vrijednosti i prema njima se može zaključiti da ono posluje efikasno. Jedini mogući problem je rast cijena dobara koje društvo nabavlja ili pak nepodmirenje prekoračenja na žiroračunu koje je prije navedeno. No i uz te rizike društvo je značajno za grad Varaždin i Varaždinsku županiju, jer većina gradskog stanovništva koristit gradsku plinsku mrežu za potrebe kućanstva.

3.4 Analiza financijskog poslovanja društva Varkom d.d.

Javno nefinancijsko društvo Varkom d.d. posluje od 15. lipnja 1999. godine. Društvo djeluje od 1962., ali tek od 1999. godine posluje pod nazivom Varkom. Registrirane djelatnosti koje društvo obavlja su: javna vodoopskrba, javna odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, ispitivanje zdravstvene ispravnosti vode za piće za vlastite potrebe, izvođenje priključaka, proizvodnja energije za vlastite potrebe, uzorkovanje i ispitivanje vlastitih otpadnih voda, poslovi pripreme zakonitih mjerila za ovjeravanje, gospodarenje otpadom za vlastite potrebe, prijevoz u cestovnom prometu za vlastite potrebe u svrhu pružanja vodnih usluga (Fininfo.hr, <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/varkom/Detaljno/51939>).

Trenutno je u društvu zaposleno 279 osoba, a izvršni direktor je Željko Bunić. U 2019. godini društvo je izvršilo pripajanje društva ODVODNJA d.o.o. i AQUATEHNIKA d.o.o. Svi dioničari društva su jedinice lokalne samouprave Varaždinske županije, te je grad Varaždin najveći dioničar sa 51% dionica. Ostali dioničari ujedno i korisnici usluga Varkoma su gradovi Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof, Varaždinske Toplice. Općine koje su korisnici usluga su: Beretince, Breznički Hum, Breznica, Cestica, Donja Voća, Donji Martijanec, Gornji Kneginec, Jalžabet, Klenovnik, Ljubešćica, Mali Bukovec, Maruševac, Petrijanec, Sveti Đurđ, Sveti Ilija, Trnovec Bartolovečki, Veliki Bukovec, Vidovec i Vinica.

Vodom za piće se opskrbljuje oko 151.000 stanovnika što čini oko 82% županije. Potrošačima se godišnje isporuči oko 8.000.000 m³ pitke vode od čega 70% koriste domaćinstva, a 30% industrija. Duljina ugrađene vodovodne mreže je veća od 1.500 km bez ugradbene dužine samih priključaka (Varkom.hr, <https://www.varkom.hr/>). Javna odvodnja se vrši kroz specijalizirane strojeve prema Odluci o odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda.

Tablica 19. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Varkom (iznosi u 000kn i udio u %)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	130.359	129.558	154.279	154.742	143.147	103.640	105.305	115.826	110.566	113.158	125.720
Financijski prihodi	3.571	3.084	3.053	4.259	4.066	3.003	2.908	2.103	1.526	1.327	1.653
Ukupni prihodi	133.930	132.642	157.332	159.001	147.213	106.643	108.213	117.929	112.092	114.485	127.373
Poslovni rashodi	128.281	128.448	147.806	150.349	145.303	105.162	106.570	118.277	115.887	120.367	123.311
Financijski rashodi	74	48	17	91	45	41	42	104	6.852	38	366
Ukupni rashodi	128.355	128.496	147.823	150.440	145.348	105.203	106.612	118.381	122.739	120.405	123.677

Poslovni prihodi	97,33%	97,67%	98,06%	97,32%	97,24%	97,18%	97,31%	98,22%	98,64%	98,53%	98,0%
Financijski prihodi	2,67%	2,33%	1,94%	2,68%	2,76%	2,82%	2,69%	1,78%	1,36%	1,47%	1,30%
Ukupni prihodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Poslovni rashodi	99,94%	99,96%	99,99%	99,94%	99,97%	99,96%	99,96%	99,91%	94,41%	99,97%	99,70%
Financijski rashodi	0,06%	0,04%	0,01%	0,06%	0,03%	0,04%	0,04%	0,09%	5,59%	0,03%	0,30%
Ukupni rashodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Varkom d.d.

Prema prikazanim podacima, može se zaključiti kako proslovni prihodi zauzimaju najveći udio u ukupnim приходima, dok poslovni rashodi zauzimaju najveći udio u ukupnim rashodima. Poslovni prihodi u svih deset analiziranih godina zauzimaju više od 97% ukupnih prihoda, dok financijski zauzimaju oko ili više od 1%. Najveći dio ukupnih rashoda otpada na poslovne rashode koji se zauzimaju više od 94% udjela, dok financijskih rashodi zauzimaju manje od 1% udjela u ukupnim rashodima. Jedina iznimka je u 2017. godini kada financijski rashodi zauzimaju udio od 5,59% u ukupnim rashodima te je razlog povećanja uzimanje leasinga za nabavu strojeva.

Tablica 20. Vertikalna analiza bilance društva Varkom (iznosi u 000kn i udio u %)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Dugotrajna imovina	610.072	624.967	669.103	710.488	740.221	575.076	778.718	807.677	812.391	820.304	905.111
Kratkotrajna imovina	101.885	113.679	135.634	143.447	120.891	88.145	86.789	87.207	121.296	129.582	174.774
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	18	15	18	12	15	18	18	411	178	158	42
Aktiva	711.975	738.661	804.755	853.347	861.127	663.239	865.525	895.295	933.865	950.044	1.079.927
Kapital i rezerve	274.680	277.277	281.646	284.021	284.852	262.656	264.410	262.868	256.810	247.205	249.927
Dugoročne obveze	9.377	6.659	3.928	1.785	0	0	0	0	0	1.646	4.834
Kratkoročne obveze	23.254	32.000	41.162	51.290	36.370	30.574	30.351	36.545	77.294	78.742	114.445
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	404.664	422.724	478.019	516.850	539.905	552.009	580.773	595.883	599.761	622.450	710.720
Pasiva	711.975	738.661	804.755	853.347	861.127	663.239	865.525	895.295	933.865	950.044	1.079.927
Dugotrajna imovina	85,69%	84,61%	83,14%	23,26%	85,96%	86,71%	89,97%	90,21%	86,99%	86,34%	83,81%
Kratkotrajna imovina	14,31%	15,39%	16,85%	16,81%	14,04%	13,29%	10,03%	9,74%	13,01%	13,66%	16,19%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	0,002%	0,002%	0,002%	0,001%	0,002%	0,002%	0,002%	0,004%	0,002%	0,002%	0,004%
Aktiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Kapital i rezerve	38,58%	37,53%	35%	33,28%	33,08%	29,60%	30,55%	29,36%	27,50%	26,02%	23,14%
Dugoročne obveze	0,01%	0,01%	0,004%	0,002%	0%	0%	0%	0%	0%	0,17%	0,45%
Kratkoročne obveze	3,27%	4,33%	5,11%	6,01%	4,22%	4,61%	2,35%	4,08%	8,28%	8,46%	11,05%
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	58,15%	58,14%	59,89%	60,71%	62,70%	44,21%	67,10%	66,56%	64,22%	65,35%	65,36%
Pasiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Varkom d.d.

Prema prikazanim podacima može se vidjeti kako većina aktive otpada na dugotrajnu imovinu u svih deset promatranih godina. Kratkotrajna imovina zauzima otprilike između 14% do 17% udjela u ukupnoj aktivi. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi zauzimaju manje od 1% udjela u cjelokupnoj aktivi. U pasivi prevladaju odgođena plaćanja troškova i prihodi budućeg razdoblja s više od 50% udjela. Ovako visok udio ukazuje da društvo ulaže u razvoj, te u sufinanciranje u izgradnji novih objekata. Dugoročne obveze zauzimaju iznimno nizak udio u ukupnoj pasivi, te društvo od 2013. do 2017. godine nema dugoročnih obveza. Njihov udio se povećava u 2018. godini zbog obveza prema bankama i drugim kreditnim institucijama, a u 2019. godini zbog ulaganja u sustav odvodnje i pročišćivanja otpadnih voda. Od 2009. godine, pa do 2014. godine dugoročne obveze zauzimaju oko 1% udjela u ukupnoj pasivi. Kratkoročne obveze variraju između 3% i 11%. Najviši udio su imale u 2019. godini, zbog obveza prema bankama i drugim kreditnim institucijama. Odgođena plaćanja se od 2009. godine smanjuju te u zadnje dvije godine variraju između 4% i 6%. Dok kapital i rezerve variraju oko 30%, što znači da društvo samo oko 30% financiranja provodi kroz vlastite izvore.

Tablica 21. Dobit/gubitak razdoblja društva Varkom (kn)

Godina	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Neto dobit (gubitak) razdoblja
2009.	124.721.137	121.822.722	2.097.755
2010.	112.906.545	111.147.370	1.180.068
2011.	157.332.840	147.824.433	7.374.515
2012.	159.002.103	150.441.233	6.494.402
2013.	147.214.452	145.349.286	869.972
2014.	106.644.403	105.204.022	693.634
2015.	108.213.729	106.613.392	1.107.450
2016.	117.930.222	118.382.393	(77.826)
2017.	112.093.097	122.740.429	(9.500.261)
2018.	114.485.983	120.406.055	(6.246.974)
2019.	127.374.386	123.678.689	3.760.401

Izvor: izračun autora prema financijskim izvještajima društva Varkom d.d.

Iz navedenih podataka može se vidjeti kako je društvo poslovalo s dobitkom od 2009. godine do 2015. godine. Nakon toga, tri uzastopne godine društvo ostvaruje gubitke. Razlog nastalih gubitaka društva Varkom je pripajanje ovisnog društva Aquatehnika

koje u svojem redovnom poslovanju ostvaruje gubitke. Taj gubitak se manifestira na društvo Varkom d.d. koje je samo po sebi u tri navedene godine poslovalo sa dobitkom. Najveći gubitak ostvaren u 2017. godini kada je iznosio 9.500.261 kunu, no društvo od 2019. godine opet posluje sa dobitkom. Društvu Aquatehnika je 2018. godine zabilježena blokada računa zbog nesposobnosti dobivanja posla na tržištu, predstečajne nagodbe i pozajmica od strane društva Varkom d.d. Stoga se početkom 2019. godine pripaja matici i prestankom njegovog postojanja prestaje financijska i poslovna prijetnja društvu Varkom d.d.

Tablica 22. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Varkom (kn)

Godina	Neto dobit (gubitak) po glavi stanovnika
2009.	11,92
2010.	6,71
2011.	41,91
2012.	36,91
2013.	4,94
2014.	9,94
2015.	6,29
2016.	(0,44)
2017.	(53,99)
2018.	(35,50)
2019.	21,37

Izvor: izračun autora prema financijskim izvještajima društva Varkom d.d. i DZS-a

Prosječna neto dobit po glavi stanovnika iznosi 4 kune. Promatrajući kretanje neto dobiti po glavi stanovnika iz godine u godinu, može se vidjeti da iznosi fluktuiraju zbog različite visine neto dobiti poslovanja. Najnižu dobit po glavi stanovnika društvo ostvaruje u 2017. godini kada ostvaruje i najnižu neto dobit zbog negativnog rezultata poslovanja. Najveća dobit po glavi stanovnika je ostvarena u 2011. godini kada je iznosila 41,91 kunu te u istoj godini društvo ostvaruje najveću neto dobit.

Tablica 23. Pokazatelj likvidnost društva Varkom

Godina	Pokazatelj likvidnosti	tekuće	Pokazatelj likvidnosti	ubrzane	Pokazatelj likvidnosti	trenutne
2009.		4,3813		3,4251		0,8159
2010.		3,5524		2,0252		0,3125
2011.		2,7607		1,5452		0,3476
2012.		2,7967		1,4255		0,3591
2013.		3,3239		1,0891		0,1801
2014.		2,8830		1,1291		0,1878
2015.		2,8597		1,2611		0,3723
2016.		2,3863		0,9733		0,4012
2017.		1,5693		0,9163		0,6361
2018.		1,6456		0,5923		0,3029
2019.		1,5271		0,7212		0,4961

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Varkom d.d.

Prema koeficijentu tekuće likvidnosti društvo je od 2009. do 2016. godine likvidno tj. kratkotrajna imovina je 2 ili više puta veća od kratkoročnih obveza. No, od 2017. godine likvidnost društva se smanjuje jer dolazi do povećanja kratkoročnih obveza po dugoročnim kreditima i leasinzima te se iznos kratkoročnih obveza postupno povećava kroz sve tri godine.

Za koeficijent ubrzane likvidnosti društvo od 2009. do 2015. godine zadovoljava referentnu vrijednost koeficijenta. Koeficijent najviše iznosi u 2009. godini kada je veći od vrijednosti 3. Od 2016. godine koeficijent pada ispod vrijednosti 1 zbog povećanja kratkoročnih obveza, točnije zbog naknada za korištenje i zaštitu voda i razvoja objekata.

U primjeru društva Varkom koeficijent trenutne likvidnosti je nezadovoljavajući. Koeficijent je u svih deset analiziranih godina ispod vrijednosti 1. Kratkoročne obveze društva se povećavaju iz godine u godinu, a novac i novčani ekvivalentni ostaju isti ili se u nekim slučajevima smanjuju.

Tablica 24. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Varkom

Godina	Pokazatelj obrta ukupne imovine	Neto profitna marža (%)	Koeficijent zaduženosti (%)
2009.	0,1436	0,0563 (5,63%)	0,0526 (5,26%)
2010.	0,1300	0,0519 (5,19%)	0,0589 (5,89%)
2011.	0,1811	0,0631 (6,31%)	0,0560 (5,60%)
2012.	0,1831	0,0545 (5,45%)	0,0622 (6,22%)
2013.	0,1695	0,0249 (2,49%)	0,0422 (4,22%)
2014.	0,1228	0,0135 (1,35%)	0,0362 (3,62%)
2015.	0,1246	0,0102 (1,02%)	0,0347 (3,47%)
2016.	0,1358	-0,0024 (-0,24%)	0,0408 (4,08%)
2017.	0,1291	-0,0716 (-7,16%)	0,0827 (8,27%)
2018.	0,1318	-0,0007 (-0,07%)	0,0829 (8,29%)
2019.	0,1467	0,0313 (3,13%)	0,1105 (11,05%)

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Varkom d.d.

Poželjno je da pokazatelj obrta ukupne imovne bude što veći, što društvo Varkom nije ostvarilo, jer su prihodi u odnosu na prosječno stanje imovine u većini slučajeva osam puta manji. Može se vidjeti kako koeficijent u svih deset promatranih godina iznosi ispod vrijednosti 1. Pokazatelj najviše iznosi u 2012. godini kada je društvo za jednu kunu imovine ostvarilo 0,18 kuna prihoda, a najniže je iznosio u 2017. godini kada je društvo za jednu kunu imovne ostvarilo 0,12 kuna prihoda.

Iznosi neto profitne marže variraju, te najnižu razinu pokazatelja društvo ostvaruje u 2017. godini kada je postotak negativan. Također, negativan iznos ostvaren je i u 2016. i 2018. godini. Razlog negativnih rezultata je negativna neto dobit u tri navedene godine, zbog problema poslovanja ovisnog društva Aquatehnika. Nakon prestanka poslovanja društva 2019. godine, pokazatelj je ponovno pozitivan. Najvišu neto profitnu maržu društvo ostvaruje u 2011. godini kada ona iznosi 6,31%, što znači da od jedne kune ostvarene prodaje društvo zaradi 6,31% neto dobiti.

Prihvatljiva vrijednost pokazatelja zaduženosti je ispod 50% ili 0,5. Prema podacima navedenim u tablici može se vidjeti kako je društvo u svih deset analiziranih godina ispod prihvatljive zaduženosti, što znači da društvo samo osigurava sredstva te se u prosjeku zadužuju samo za 6%, tj. oko 6% imovine nabavljeno je zaduživanjem kod

kreditora. Društvo od 2014. do 2017. godine nije imalo dugoročne obveze, a do povećanja zaduženosti dolazi zbog povećanja kratkoročnih obveza, tj. predujmova od grada Varaždina za interventno zbrinjavanje komunalnog otpada.

Mogući rizici s kojima se društvo može susresti u budućnosti jesu veći prije navedene „bale“ čije je pitanje rješavanja otvoreno početkom 2019. godine. Ovaj isti problem naveden i za društvo Čistoća d.o.o. jer se ono razvilo iz društva Varkom.

Prema gore analiziranim pokazateljima društvo u većini pokazatelja ispunjava referentne vrijednosti. Društvo probleme ima u trenutnoj likvidnosti, zbog velikog povećanja kratkoročnih obveza i ubrzanoj likvidnosti. Prema izračunatim pokazateljima može se vidjeti kako ubrzana likvidnost postepeno počinje rasti od 2018. godine. Problem neto profitne marže društvo rješava pripajanjem Aquatehnike društvu matici. Iako društvo ima određene zapreke ono je i dalje bitno za grad i županiju, jer preko 80% stanovništva opskrbljiva vodom, te rješava probleme zbrinjavanja otpadnih voda te ulaže u nova postrojenja i unapređuje već postojeća postrojenja.

3.5 Analiza financijskog poslovanja društva Vartop d.o.o.

Vartop d.o.o. je javno nefinancijsko društvo u vlasništvu grada Varaždina koje se bavi opskrbom toplinske energije. Svojim uslugama opskrbljuje 1.140 domaćinstava, 14 poslovnih prostora i zagrijava 63.000 m² stambenog prostora na području grada Varaždina. Također 822 domaćinstva preko društva Vartopa imaju omogućenu potrošnju tople vode. VARTOP d.o.o. obavlja i djelatnost kupca toplinske energije i upisan je u registar kupaca toplinske energije koji vodi Hrvatska energetska regulatorna agencija (Vartop.hr, <http://www.vartop.hr/hr/>).

Društvo je osnovano 2013. godine, ali usluge građanima grada Varaždina omogućuje od 1. veljače 2014. godine. Uz glavne djelatnosti društvo još ima mnogo sporednih, a neke od njih su: izrada nacrti za strojeve i industrijska postrojenja, poslovi u vezi s praćenjem stanja okoliša (monitoring), poslovi izrade stručnih podloga i elaborata zaštite okoliša, poslovi praćenja kakvoće zraka i emisija u zraku.(IUS-INFO, <https://www.insolvinfo.hr/subjekti-pretraga?query=vartop>).

Direktor društva je Zdravko Rogina, te društvo trenutno ima 8 zaposlenih do kojih je 6 kotlovničara, jedna tajnica koja se bavi knjigovodstvom i računovodstvom i direktor društva.

Tablica 25. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Vartop (iznosi u 000kn i udio u %)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Poslovni prihodi	4.471	5.560	4.917	3.995	4.163	3.657
Financijski prihodi	11	76	43	42	25	65
Ukupni prihodi	4.482	5.636	4.960	4.037	4.188	3.722
Poslovni rashodi	4.289	5.515	4.919	4.451	4.335	3.787
Financijski rashodi	1	4	6	6	12	136
Ukupni rashodi	4.290	5.519	4.925	4.457	4.347	3.923
Poslovni prihodi	99,75%	98,65%	99,13%	98,96%	99,40%	98,25%
Financijski prihodi	0,25%	1,35%	0,87%	1,04%	0,60%	1,75%
Ukupni prihodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Poslovni rashodi	99,97%	99,28%	99,88%	99,87%	99,72%	96,53%
Financijski rashodi	0,03%	0,72%	0,12%	0,13%	0,28%	3,47%
Ukupni rashodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Vartop d.o.o.

Prema prikazanim podacima može se zaključiti kako poslovni prihodi zauzimaju najveći udio u ukupnim prihodima, dok poslovni rashodi zauzimaju najveći udio u ukupnim rashodima. Poslovni prihodi su u svih šest analiziranih godina iznad 98% dok se financijski prihodi kreću oko 1%. Poslovni rashodi zauzimaju udio veći od 96% u ukupnim rashodima dok su financijskih rashodi od 2014. do 2015. godine ispod 1%, a u 2019. godini zauzimaju udio od 3,47% te su nastali zbog naplaćenih troškova ovrhe i zateznih kamata naplaćenih ovrhom.

Tablica 26. Vertikalna analiza bilance društva Vartop (iznosi u 000kn i udio u %)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Dugotrajna imovina	30	39	136	127	299	3.134
Kratkotrajna imovina	1.560	1.500	1.413	1.181	4.867	1.840
Aktiva	1.591	1.539	1.549	1.309	5.167	4.975
Kapital i rezerve	185	278	306	(133)	(272)	(473)
Dugoročne obveze	0	0	0	0	0	105
Kratkoročne obveze	1.405	1.261	1.242	1.422	1.439	1.343
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	0	0	0	0	4.000	4.000
Pasiva	1.591	1.539	1.549	1.549	5.167	4.975
Dugotrajna imovina	1,89%	2,53%	8,78%	9,74%	5,79%	63,01%
Kratkotrajna imovina	98,11%	97,47%	91,22%	90,26%	94,21%	36,99%
Aktiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Kapital i rezerve	11,69%	18,06%	19,82%	-8,64%	-5,27%	-9,53%
Dugoročne obveze	0%	0%	0%	0%	0%	2,11%
Kratkoročne obveze	88,31	81,94%	80,18%	109%	20,86%	27,01%
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	0%	0%	0%	0%	79,14%	80,40%
Pasiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Vartop d.o.o.

Prema prikazanim podacima može se vidjeti kako većina aktive otpada na kratkotrajnu imovinu, no u 2019. godini dolazi do povećanja dugotrajne imovine i smanjenja kratkotrajne imovine. Do promjene dolazi zbog povećanja materijalne imovine tj. nabave novih alata i pogonske opreme. U pasivi do 2017. godine prevladaju kratkoročne obveze i to prema zaposlenima, za predujmove i na osnovi zajmova, depozita i slično te udio u istoj godini prelazi 100% zbog povećanja navedenih kratkoročnih obveza. Društvo do 2019. godine nema dugoročnih obveza, a navedenih 2,11% se odnosi na dugoročne obveze prema poduzetnicima unutar grupe. Kapital i rezerve variraju između 11% i 19%, te u 2017. i 2018. godini imaju negativan udio iz razloga ostvarenih gubitaka. U 2018. i 2019. godini udio odgođenih plaćanja troškova i prihoda budućeg razdoblja iznosi oko 80%, radi se o sredstvima kapitalne pomoći osiguranima od strane grada Varaždina. Sredstva su predviđena za izgradnju infrastrukture za distribuciju toplinske energije u stambenim zgradama.

Tablica 27. Dobit/gubitak razdoblja društva Vartop (kn)

Godina	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Neto dobit (gubitak) godine
2014.	4.498.833	4.291.070	166.307
2015.	5.637.469	5.519.968	93.060
2016.	4.961.623	4.925.041	28.172
2017.	4.038.306	4.458.413	(420.107)
2018.	4.188.907	4.347.899	(158.992)
2019.	3.722.825	3.924.582	(201.757)

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Vartop d.o.o.

Prema navedenim podacima društvo u prve tri godine posluje sa dobiti, ali od 2017. godine posluje sa gubitkom koji varira. Najveći gubitak društvo je ostvarilo u 2017. godini zbog povećanja rashoda s osnova kamata. Taj trend se nastavlja kroz sve tri godine u kojima društvo ostvaruje gubitak.

Tablica 28. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Vartop (kn)

Godina	Neto dobit (gubitak) po glavi stanovnika
2014.	0,94
2015.	0,53
2016.	0,16
2017.	(2,39)
2018.	(0,90)
2019.	(1,15)

Izvor: izračun autora prema financijskim izvještajima društva Varkom d.o.o. i DZS-a

Prosječna neto dobit, u ovom slučaju gubitak, po glavi stanovnika iznosi -0,47 kuna. Promatrajući kretanje neto dobiti po glavi stanovnika iz godine u godinu, može se vidjeti da se iznosi smanjuju zbog smanjenja neto dobiti društva. Najnižu dobit po glavi stanovnika društvo ostvaruje u 2017. godini kada ostvaruje i najnižu neto dobit zbog negativnog rezultata poslovanja. Najveća dobit po glavi stanovnika je ostvarena u 2014. godini kada je iznosila 0,94 kuna te u istoj godini društvo ostvaruje najveću neto dobit.

Tablica 29. Pokazatelji likvidnosti društva Vartop

Godina	Pokazatelj tekuće likvidnosti	Pokazatelj ubrzane likvidnosti	Pokazatelj trenutne likvidnosti
2014.	1,1102	1,1102	0,1893
2015.	1,1897	1,1896	0,1415
2016.	1,1373	1,1373	0,0742
2017.	0,8307	0,8308	0,1240
2018.	3,7251	3,3807	2,7014
2019.	1,3694	1,3693	0,6275

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja društva Vartop d.o.o.

Prema pokazatelju tekuće likvidnosti društvo je u 2018. godini likvidno tj. kratkotrajna imovina je više od 3 puta veća od kratkoročnih obveza. Razlog povećanja likvidnost u 2018. godini je znatno povećanje kratkotrajne imovine. No, od 2017. godine likvidnost društva se smanjuje jer dolazi do povećanja kratkoročnih obveza po zajmovima. Iznos kratkoročnih obveza postupno se povećava kroz dvije godine, pa u 2019. godini smanjuje.

Koeficijent ubrzane likvidnosti u 2015. i 2016. godini iznosi više od 1, nakon toga se u 2017. godini smanjuje te iznosi ispod vrijednosti 1. Koeficijent najveću vrijednost ostvaruje u 2018. godini kada društvo bilježi povećanje novca u banci i blagajni koje je omogućeno od strane grada kroz subvencije. Do smanjenja koeficijenta dolazi u 2019. godini, zbog ulaganja subvencioniranog novca u izgradnju infrastrukture za distribuciju toplinske energije.

U primjeru društva Vartop koeficijent trenutne likvidnosti iznimno je nezadovoljavajući jer u svih šest godina iznosi ispod referentne vrijednosti 2. U 2018. godini društvo zadovoljava referentnu vrijednost zbog subvencioniranja od strane grada. No, u svim ostalim godinama društvo nije u stanju podmiriti svoje trenutne obaveze novcem koji posjeduje jer se koeficijent nakon 2018. godine nastavlja smanjivati i iznosi ispod vrijednosti 1.

Tablica 30. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Vartop

Godina	Pokazatelj obrta ukupne imovine	Neto profitna marža (%)	Koeficijent zaduženosti (%)
2014.	1,6675	0,001 (0,1%)	0,0069 (0,69%)
2015.	2,0896	0,0295 (2,95%)	0,8833 (88,33%)
2016.	1,8391	0,0069 (0,69%)	0,8138 (81,38%)
2017.	1,4968	-0,1024 (-10,24%)	1,0864 (108,64%)
2018.	1,5527	-0,0351 (-3,51%)	0,2529(25,29%)
2019.	1,3799	-0,0174 (-1,74%)	0,2912 (29,12%)

Izvor: izračun autora prema podacima iz financijskih izvještaja d.o.o.

Pokazatelj obrta ukupne imovine u svih deset promatranih godina iznosi iznad vrijednosti 1. Najviše je iznosio u 2015. godini kada je društvo za jednu kunu imovine ostvarilo 2,09 kuna prihoda, a najniže je iznosio u 2019. godini kada je društvo za jednu kunu imovne ostvarilo 1,37 kuna prihoda. Prihodi ali i prosječno stanje imovine društva su visoki, pa je stoga i ovaj pokazatelj zadovoljavajući.

Iznosi neto profitne marže variraju, te najnižu razinu pokazatelja društvo ostvaruje u 2017. godini kada je postotak negativan. Negativan iznos društvo ostvaruje i u 2018. i 2019. godini zbog poslovanja s gubitkom. Društvo je najbolju neto profitnu maržu ostvaruje u 2015. godini kada ona iznosi 2,95%, što znači da od jedne kune ostvarene prodaje društvo zaradi 2,95% neto dobiti. No, zbog niskih i negativnih iznosa, niti ovaj pokazatelj nije zadovoljavajući.

Iz priloženog se može vidjeti i zaključiti da je društvo prezaduženo. U četiri promatrane godine od 2014. do 2017. godine kada zaduženost prelazi 100% zbog visokog iznosa kratkoročnih obveza na osnovi zajmova. Nakon toga u 2018. i 2019. godini zaduženost je ispod referentne vrijednosti te se kreće u visini 25% i 29%.

Društvo Vartop stanovnicima grada Varaždina pruža usluge koje se mogu osigurati od strane društava koja mnogo bolje posluju kao na primjer društvo Termoplin i Varkom koja u suštini i obavljaju slične usluge. Prema gore analiziranim pokazateljima društvo Vartop ne ispunjava referentne vrijednosti, a problemi s kojima se susreće su poslovanje s gubitkom, pokazatelji likvidnosti koji ne zadovoljavaju referentne

vrijednosti te prevelika zaduženost. Stoga smatram da bi likvidacija društva bila najpovoljnija za Grad. Prestankom poslovanja društva, Grad bi sredstva koja su namijenjena za ulaganje u društvo Vartop, mogao uložiti u ostala društva koja posluju efikasnije i racionalnije.

4. ZAKLJUČAK

U ovom radu izvršena je analiza financijskog poslovanja pet odabranih lokalnih javnih društava kojima je osnivač grad Varaždin i koja se bave osiguranjem komunalnih usluga lokalnom stanovništvu. Društva koja su analizirana jesu Čistoća, Parkovi, Termoplin, Varkom i Vartop. Analiza je izvršena kroz pokazatelje poslovanja društva za dobit/gubitak razdoblja, pokazatelje likvidnosti, rentabilnosti, ekonomičnosti poslovanja i zaduženosti.

Analizom navedenih pokazatelja, može se zaključiti kako društva Termoplin i Parkovi ostvaruju dobit su svim promatranim godinama, dok društva Vartop i Varkom u tri uzastopne godine posluju s gubitkom, dok društvo Čistoća gubitak ostvaruje samo u jednoj godini. Najveću neto dobit po glavi stanovnika ponovno ostvaruju društva Termoplin i Parkovi, dok društva Varkom i Vartop ostvaruju negativnu prosječnu neto dobit po glavi stanovnika. Prema pokazateljima likvidnosti najbolju tekuću likvidnost ostvaruje društvo Varkom, dok je ubrzana likvidnost u svim društvima u granicama referentne vrijednosti. No, sva promatrana društva nailaze na probleme kod trenutne likvidnosti zbog manjka novca i novčanih ekvivalenata. Pokazatelj obrta ukupne imovine još je jedan pokazatelj u kojem analizirana društva ne ostvaruju referentne vrijednosti. Izračunom neto profitne marže možemo vidjeti da društva Termoplin i Parkovi u svim analiziranim godinama ostvaruju prihode od prodaje usluga. Razlog negativne neto profitne marže u društvima Čistoća, Varkom i Vartop jest negativni poslovni rezultati u pojedinim godinama. Sva društva, osim društva Vartop, u svim analiziranim godinama ostvaruju ispod referentnu razinu zaduženosti, što znači da svoje poslovanje financiraju iz vlastitih izvora.

Sva navedena društva, osim društva Vartop, posluju razborito i relativno efikasno što zaslužuje pohvalu. Svojim financijskim poslovanjem i upravljanjem bitno smanjuju rizike u poslovanju što se onda reflektira i na određeni stupanj kvalitete dobara i usluga koje pružaju. Stoga, njihovi korisnici odnosno stanovnici grada Varaždina i okolnih mjesta nisu izloženi čestom rastu cijena komunalnih usluga. Također, u budućem razdoblju s obzirom da je grad Varaždin osnivač ovih društava mogao bi potencijalno razmisliti o pružanju određene pomoći u poslovanju društava.

LITERATURA

Knjige:

- Bajo, A. i Jurlina Alibegović, D. (2008) *Javne financije lokalnih jedinica vlasti*, Školska knjiga, Zagreb
- Krtalić, S. i Ćus, L. (2012) *Dugovi lokalnih komunalnih društava u odabranim lokalnim jedinicama*, Financije i menadžment u globalnoj ekonomiji
- Šimurna N., Šimunović H., Mihelja Žaja M., Primorac M. (2012) *Javne Financije u Hrvatskoj*; Zagreb; Ekonomski fakultet Zagreb;
- Vujević, I. (2009.) *Analiza financijskih izvještaja*, Tisak, Split
- Žager, L., Žager K. (1999) *Analiza financijskih izvještaja*, Masmedia, Zagreb

Članci:

- Bajo A. , Primorac M. (2010) *Financijsko poslovanje lokalnih komunalnih trgovačkih društava*, br. 52
- Bejaković, P., Vukšić, G., Bratić, V., (2010.) *Veličina javnog sektora u Hrvatskoj, Hrvatska i komparativna javna uprava*, god. 11. br. 1., str. 99–125
- FISCUS (2017) *Uspješnost financijskog poslovanja društva(trgovačkih društava) u vlasništvu države*, str. 1-22.
- Kesner-Škreb, M. (2006) *Državni sektor, Financijska teorija i praksa*, Vol. 30, No. 1, str. 93-94
- Kesner-Škreb, M., (1993) *Javna društva– pojmovnik*, Financijska praksa, III(17), pp. 91-93

Internetske stranice:

1. ALPHA CAPITALIS, <https://alphacapitalis.com/2018/02/19/financijski-omjeri-i-indikatori-likvidnost-zaduzenost-aktivnost/> (pristupljeno 10.6.2021.)
2. Čistoća, <https://www.cistoca-vz.hr/> (pristupljeno 17.5.2021.)
3. Europarl.europa, <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> , (27.7.2021.)
4. FINA, <https://www.fina.hr/poslovne-informacije-i-financijski-izvjestaji> (pristupljeno 18.6.2021.)
5. FININFO, <https://www.fininfo.hr/> (pristupljeno 14.6.2021.)
6. INSOLV-INFO, <https://www.insolvinfo.hr/> (pristupljeno 7.6.2021.)

7. IUS-INFO. (2020). Kriteriji za utvrđivanje pravnih osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/42255> (pristupljeno 30.7.2021.)
8. Ministarstvo financija „Financijska izvješća - javna poduzeća“ , <https://mfin.gov.hr/pristup-informacijama/statistika-i-izvjesca/financijska-izvjesca-javna-poduzeca/697> (Pristupljeno 15.5.2021.)
9. Ministarstvo financija, “Samoupravni Djelokrug Općine, Grada I Županije.” <https://mpu.gov.hr/gradjani-21417/iz-djelokruga/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava-24398/samoupravni-djelokrug-opcine-grada-i-zupanije-24399/24399> (Pristupljeno 13.5.2021.)
10. Ministarstvo financija, <https://mfin.gov.hr/> (pristupljeno 10.5.2021.)
11. Narodne novine, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_1_20.html (pristupljeno 10.5.2021.)
12. Narodne-novine.nn.hr. (2018). Odluka o izmjeni Odluke o utvrđivanju popisa trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa za Republiku Hrvatsku., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_01_2_61.html (pristupljeno 30.7.2021.)
13. Narodne-novine.nn.hr. (2015). *Odluka o statističkoj klasifikaciji institucionalnih sektora 2010. - SKIS 2010.*, https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_1_20.html (pristupljeno 30.7.2021.)
14. Parkovi, <https://parkovi.eu/> (pristupljeno 24.5.2021.)
15. Registar javno dostupnih godišnjih financijskih izvještaja, <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> (pristupljeno 18.6.2021.)
16. Termoplin, <http://www.termoplin.com/> (pristupljeno 1.6.2021.)
17. Varaždin.hr. (2021). Komunalna trgovačka društva. <https://varazdin.hr/komunalna-trgovacka-drustva/> (pristupljeno 3.8.2021.)
18. Varaždin „Komunalna Trgovačka društva“, <https://varazdin.hr/komunalna-trgovacka-drustva/> (pristupljeno 14.5.2021.)
19. Varkom, <https://www.varkom.hr/> (pristupljeno 14.6.2021.)
20. Vartop, <http://www.vartop.hr/hr/> (pristupljeno 18.6.2021.)
21. Zakon. hr, [https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-\(regionalnoj\)-samoupravi](https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-(regionalnoj)-samoupravi) (pristupljeno 5.9.2021.)
22. DZS.hr, https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_01/h01_01_01_zup05.html (pristupljeno 5.9.2021.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Struktura javnog sektora u Republici Hrvatskoj	2
Slika 2. Struktura sektora opće države u Republici Hrvatskoj.....	3
Slika 3. Popis nefinancijskih javnih društava u Republici Hrvatskoj.....	7
Slika 4. Društva od strateškog interesa U RH.....	9
Slika 5. Financijska javna društva Republike Hrvatske.....	10

POPIS TABLICA

Tablica 1. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Čistoća (iznosi u 000kn i udio u %)	15
Tablica 2. Vertikalna analiza bilance društva Čistoća (iznosi u 000kn i udio u %)....	16
Tablica 3. Dobit/gubitak razdoblja društva Čistoća (kn).....	17
Tablica 4. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Čistoća (kn)	17
Tablica 5. Pokazatelji likvidnosti društva Čistoća.....	18
Tablica 6. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Čistoća.....	19
Tablica 7. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Parkovi (iznosi u 000kn i udio u %)	24
Tablica 8. Vertikalna analiza bilance društva Parkovi (iznosi u 000kn i udio u %)....	24
Tablica 9. Dobit/gubitak razdoblja društva Parkovi (kn).....	25
Tablica 10. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Parkovi (kn)	26
Tablica 11. Pokazatelji likvidnosti društva Parkovi.....	26
Tablica 12. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Parkovi.....	27
Tablica 13. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Termoplin (iznosi u 000kn i udio u %).....	30
Tablica 14. Vertikalna analiza bilance društva Termoplin (iznosi u 000kn i udio u %)	32
Tablica 15. Dobit/gubitak razdoblja društva Termoplin (kn).....	33
Tablica 16. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Termoplin (kn)	34
Tablica 17. Pokazatelji likvidnosti društva Termoplin.....	34

Tablica 18. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Termoplin.....	35
Tablica 19. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Varkom (iznosi u 000kn i udio u %).....	38
Tablica 20. Vertikalna analiza bilance društva Varkom (iznosi u 000kn i udio u %)...	40
Tablica 21. Dobit/gubitak razdoblja društva Varkom (kn)	41
Tablica 22. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Varkom (kn).....	42
Tablica 23. Pokazatelj likvidnost društva Varkom.....	43
Tablica 24. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Varkom	44
Tablica 25. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva Vartop (iznosi u 000kn i udio u %)	46
Tablica 26. Vertikalna analiza bilance društva Vartop (iznosi u 000kn i udio u %) ...	47
Tablica 27. Dobit/gubitak razdoblja društva Vartop (kn)	48
Tablica 28. Neto dobit/ gubitak po glavi stanovnika društva Vartop (kn)	48
Tablica 29. Pokazatelji likvidnosti društva Vartop	49
Tablica 30. Pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitna marža i koeficijent zaduženosti društva Vartop	50

SAŽETAK

Cilj ovog završnog rada je opisati javni sektor Republike Hrvatske i njegovu podjelu, te analizirati poslovanje nefinancijskih javnih društava koja su u vlasništvu grada Varaždina.

Analiziralo se poslovanje pet društava (Čistoća d.o.o., Parkovi d.d., Termoplin d.d., Varkom d.d. i Vartop d.o.o.) kroz dobit i gubitak, pokazatelj tekuće likvidnosti, pokazatelj obrta ukupne imovine, neto profitnu maržu i pokazatelj zaduženosti.

Pokazatelj tekuće likvidnosti ukazuje na brzinu otplate tekućih obveza, te referentna vrijednosti iznosi 2. Pokazatelj ubrzane likvidnosti pokazuje je li društvo spremno podmiriti svoje kratkoročne obaveze s novcem i kratkotrajnim potraživanjima kojem poduzetniku stoje na raspolaganju. Pokazatelj trenutne likvidnosti pokazuje jeli društvo spremno podmiriti svoje kratkoročne obaveze s novcem kojem poduzetniku stoje na raspolaganju. Pokazatelj obrta ukupne imovine upućuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Neto profitna marža ukazuje koliki postotak prihoda će društvo ostvariti nakon prodaje usluga. Pokazatelj zaduženosti ukazuje koliko dio sredstava je osiguran od strane kreditora, te je poželjno da pokazatelj ima što manji iznos.

Nakon analize pokazatelja obratila se pozornost na moguće rizike s kojima se društvo može susrest, te se za svako društvo donio zaključak utemeljen na rezultatima koji su dobiveni izračunom pokazatelja. Te se analizom zaključilo da sva navedena društva, osim Vartopa, posluju relativno dobro te bi grad trebao pripomoći kako bi ona što bolje poslovala jer su potrebna građanima, ali i gradu.

Ključne riječi: Javni sektor, Javna financijska društva, Javna nefinancijska društva, Analiza financijskih pokazatelja, Čistoća, Parkovi, Termoplin, Varkom, Vartop.

SUMMARY

The aim of this final paper is to describe the public sector of the Republic of Croatia and its division, and to analyze the business activity of non-financial public companies owned by the city of Varaždin.

The business activity of five companies (Čistoća d.o.o., Parkovi d.d., Termoplin d.d., Varkom d.d. and Vartop d.o.o.) was analyzed through profit and loss, current liquidity indicator, total assets turnover indicator, net profit margin and indebtedness indicator.

The current liquidity ratio indicates the rate of repayment of current liabilities, and the reference value is 2. The accelerated liquidity ratio shows whether the company is ready to settle its short-term liabilities with money and short-term receivables available to the business. The current liquidity ratio shows whether the company is willing to settle its short-term liabilities with the money available to the business. The turnover indicator of total assets indicates the speed of asset circulation in the business process. The net profit margin indicates what percentage of revenue the company will generate after the sale of services. The indebtedness indicator indicates how much of the funds are secured by creditors, and it is desirable that the indicator has as little as possible.

After the analysis of the indicators, attention was paid to the possible risks that the company may face and a conclusion was made for each company based on the results obtained by calculating the indicators. The analysis concluded that all these companies, except Vartop, are doing relatively well and the city should help them to operate as well as possible because they are needed by citizens and the city.

Key words: Public sector, Public financial companies, Public non-financial companies, Analysis of financial indicators, Čistoća, Parkovi, Termoplin, Varkom, Vartop.